

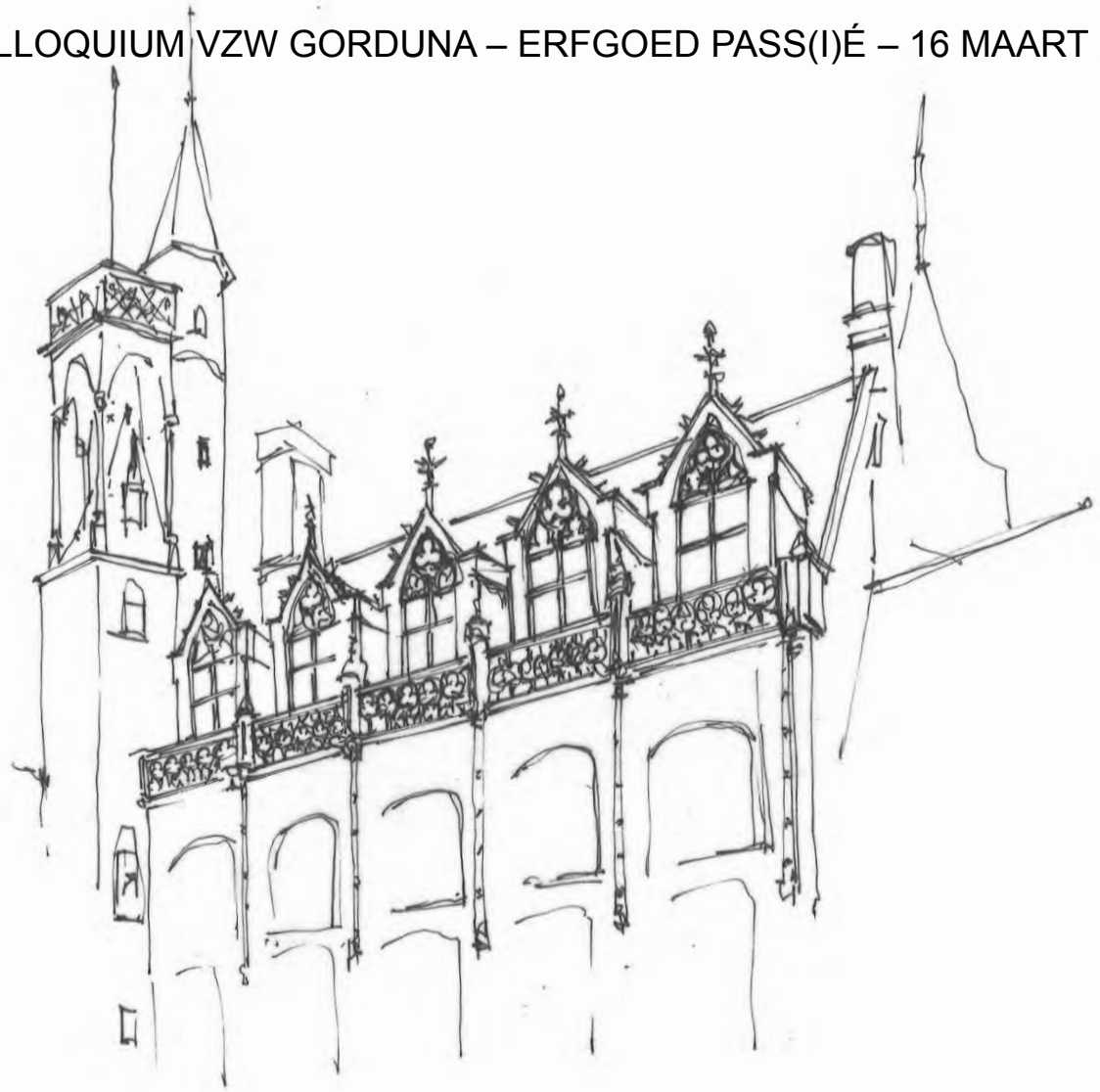
AVAPARTNERS ARCHITECTS & PLANNERS stond in voor de 2de restauratiefase van het Gruuthusemuseum te Brugge, met bijzondere aandacht voor enkele ingrepen van stadsarchitect Louis Delacenserie aan het einde van de 19de eeuw.

Bouwheer: Stad Brugge – Dienst Patrimoniumbeheer.

Totale kostprijs restauratiewerken: 3.259.889,08 EUR, incl. BTW.

Voor deze werken wordt een restauratiepremie verleend door de Vlaamse Overheid van 1.715.745 EUR, excl. BTW.

COLLOQUIUM VZW GORDUNA – ERFGOED PASS(I)É – 16 MAART 2018

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – JAN VAN DER AA

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- 1883 – start restauratiewerken Delacenserie
- 1875 – aankoop door stad Brugge

---- 1628 – berg van barmhartigheid

---- einde 15de eeuw - verval

---- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

---- 1465 – aanbouw zuidvleugel

-- 1450 – uitbreiding met keuken

- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – JAN VAN DER AA

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- 1883 – start restauratiewerken Delacenserie
- 1875 – aankoop door stad Brugge

--- 1628 – berg van barmhartigheid

--- einde 15de eeuw - verval

--- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

--- 1465 – aanbouw zuidvleugel

--- 1450 – uitbreiding met keuken

- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – LODEWIJK VAN GRUUTHUSE

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- 1883 – start restauratiewerken Delacenserie
- 1875 – aankoop door stad Brugge

---- 1628 – berg van barmhartigheid

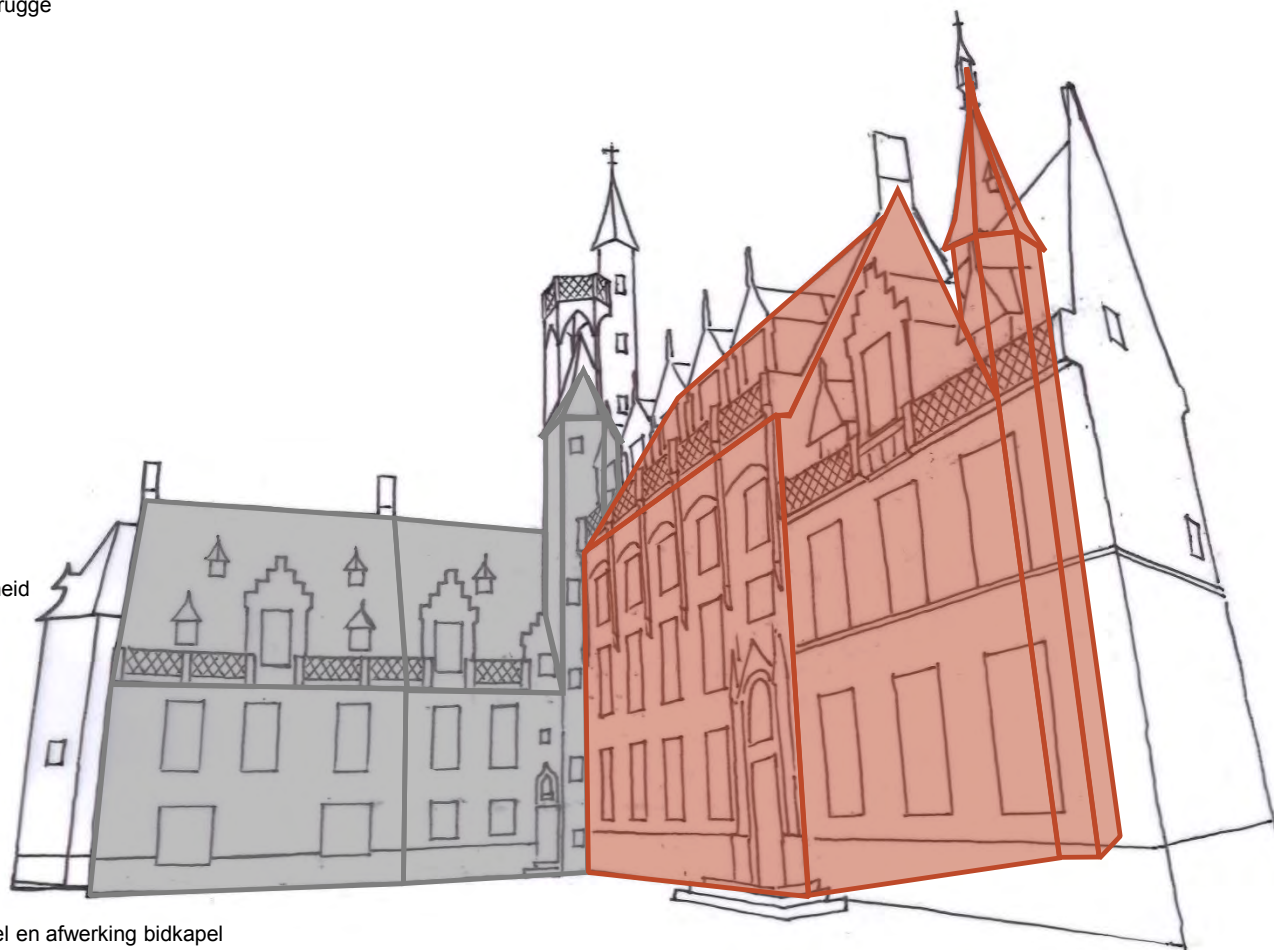
---- einde 15de eeuw - verval

---- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

--- 1465 – **aanbouw zuidvleugel**

--- 1450 – uitbreiding met keuken

- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – LODEWIJK VAN GRUUTHUSE

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- 1883 – start restauratiewerken Delacenserie
- 1875 – aankoop door stad Brugge

---- 1628 – berg van barmhartigheid

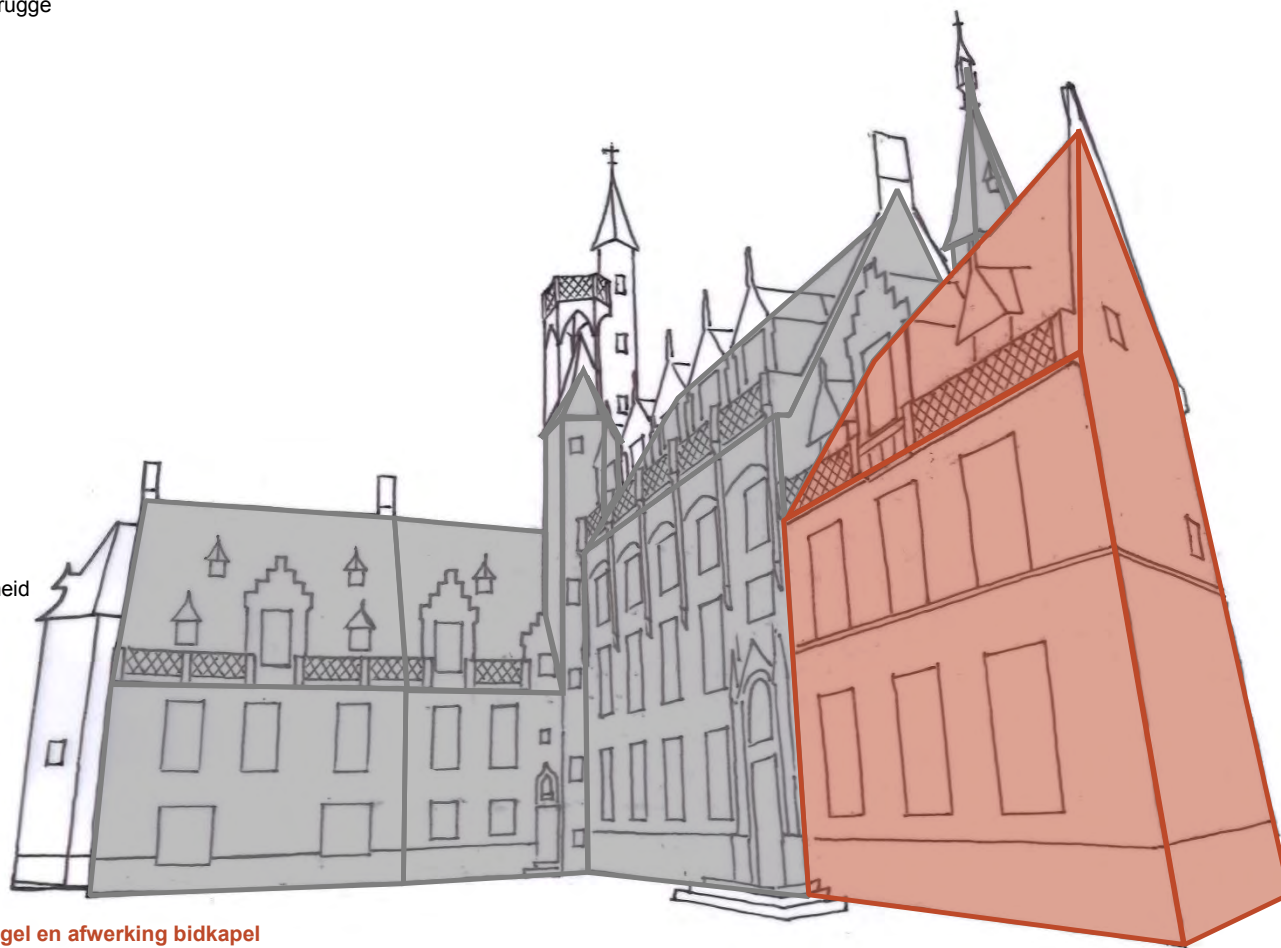
---- einde 15de eeuw - verval

---- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

---- 1465 – aanbouw zuidvleugel

--- 1450 – uitbreiding met keuken

- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – INTERNE AANPASSINGEN

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- 1883 – start restauratiewerken Delacenserie
- 1875 – aankoop door stad Brugge

---- 1628 – berg van barmhartigheid

---- einde 15de eeuw - verval

---- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

---- 1465 – aanbouw zuidvleugel

--- 1450 – uitbreiding met keuken

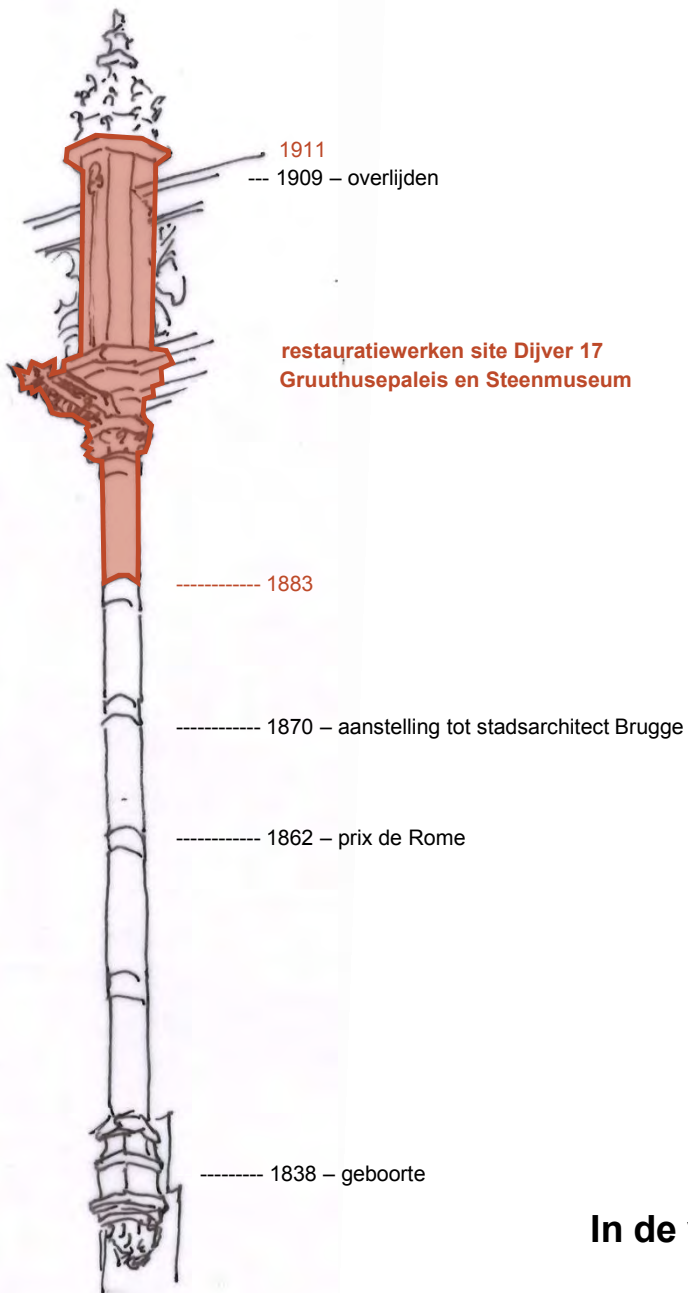
- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

LOUIS DELACENSERIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BOUWEVOLUTIE – INGREPEN LOUIS DELACENSERIE

- 1903 – restauratie Gruuthusepaleis voltooid
- **1883 – start restauratiewerken Delacenserie**
- 1875 – aankoop door stad Brugge

--- 1628 – berg van barmhartigheid

--- einde 15de eeuw - verval

--- 1472 – uitbreiding zuidvleugel en afwerking bidkapel

--- 1465 – aanbouw zuidvleugel

--- 1450 – uitbreiding met keuken

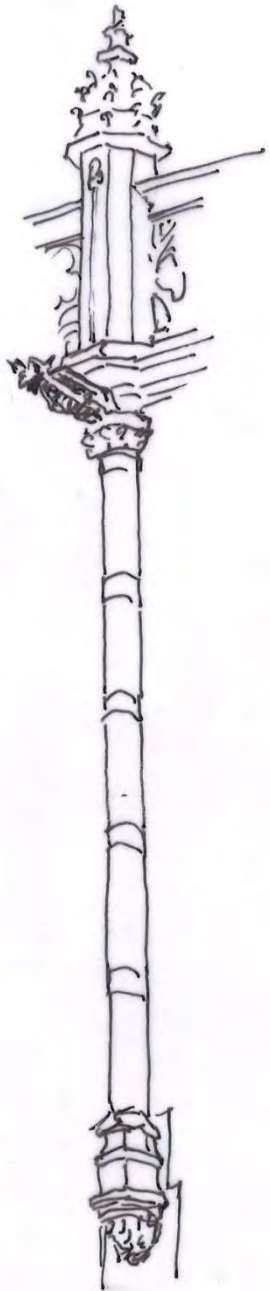
- 1425 – bouw herenverblijf ter vervanging van stapelhuis

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

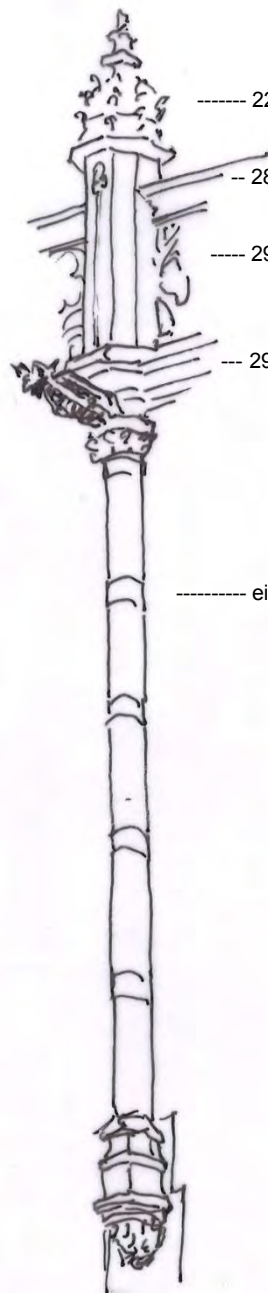

BOUWEVOLUTIE – INGEPEN LOUIS DELACENSERIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HEDEN – RESTAURATIEVE INGEPEN **AVAPARTNERS**

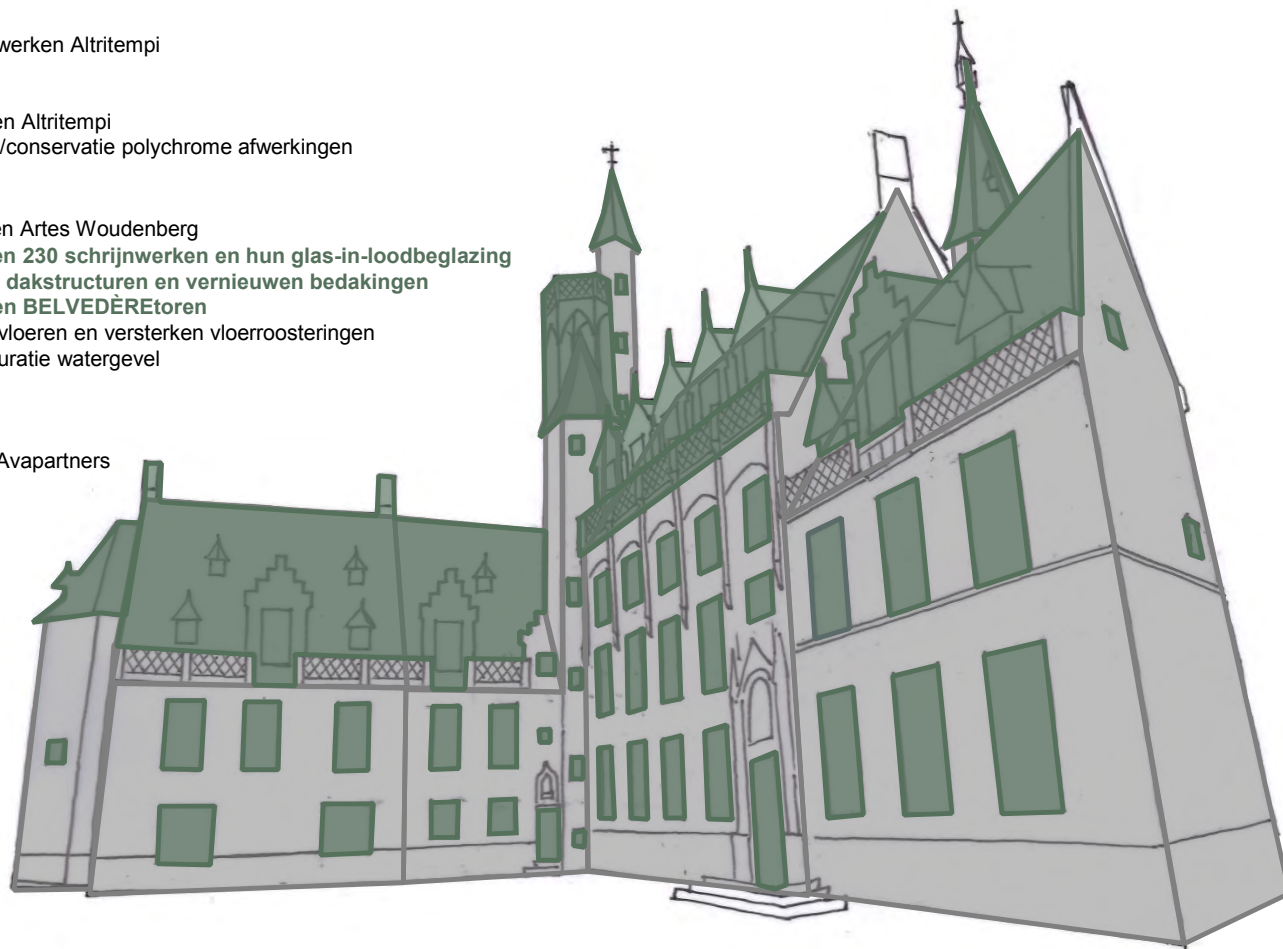
----- 22/01/2018 – voltooiing werken Artes Woudenberg

-- 28/03/2017 – voltooiing werken Altritempi

----- 29/02/2016 – start werken Altritempi
restauratie/conservatie polychrome afwerkingen

--- 29/09/2014 – start werken Artes Woudenberg
restaureren 230 schrijnwerken en hun glas-in-loodbeglazing
herstellen dakstructuren en vernieuwen bedakingen
vernieuwen **BELVEDÈRE**toren
herstellen vloeren en versterken vloerroosteringen
gevelrestauratie watergevel

----- eind 2009 – aanstelling Avapartners

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HEDEN – RESTAURATIEVE INGREPEN AVAPARTNERS

----- 22/01/2018 – voltooiing werken Artes Woudenberg

-- 28/03/2017 – voltooiing werken Altritempi

----- 29/02/2016 – start werken Altritempi
restauratie/conservatie polychrome afwerkingen

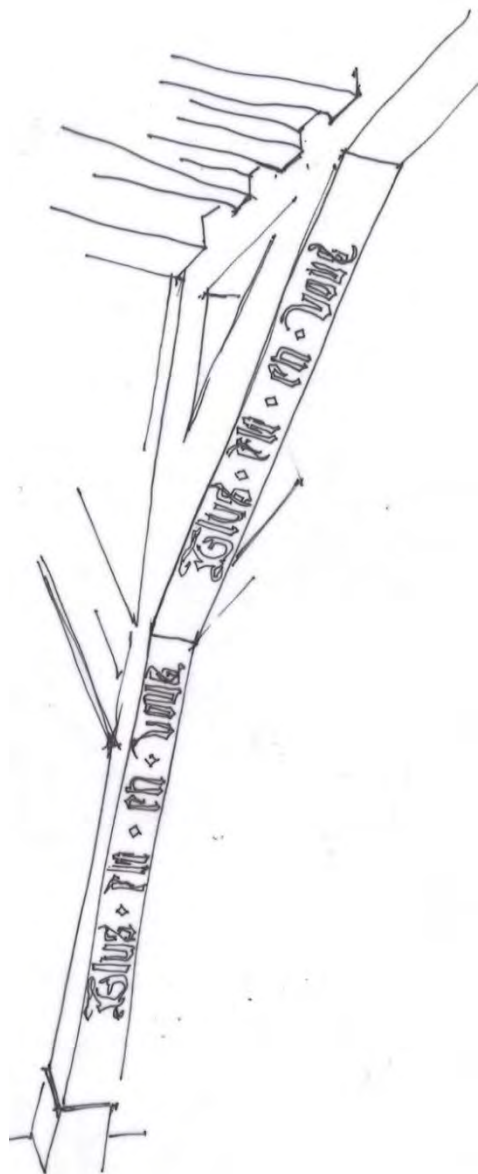
--- 29/09/2014 – start werken Artes Woudenberg
restaureren 230 schrijnwerken en hun glas-in-loodbeglazing
herstellen dakstructuren en vernieuwen bedakingen
vernieuwen BELVEDÈREtoeren
herstellen vloeren en versterken vloerroosteringen
gevelrestauratie watergevel

----- eind 2009 – aanstelling Avapartners

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

DELACENSERIEZOLDER

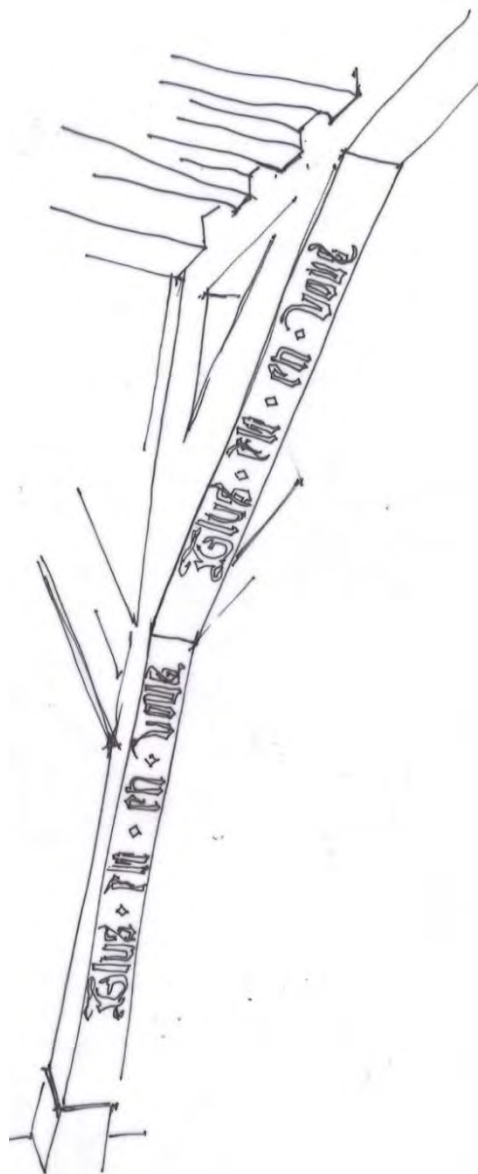
BELVEDÈRETOREN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

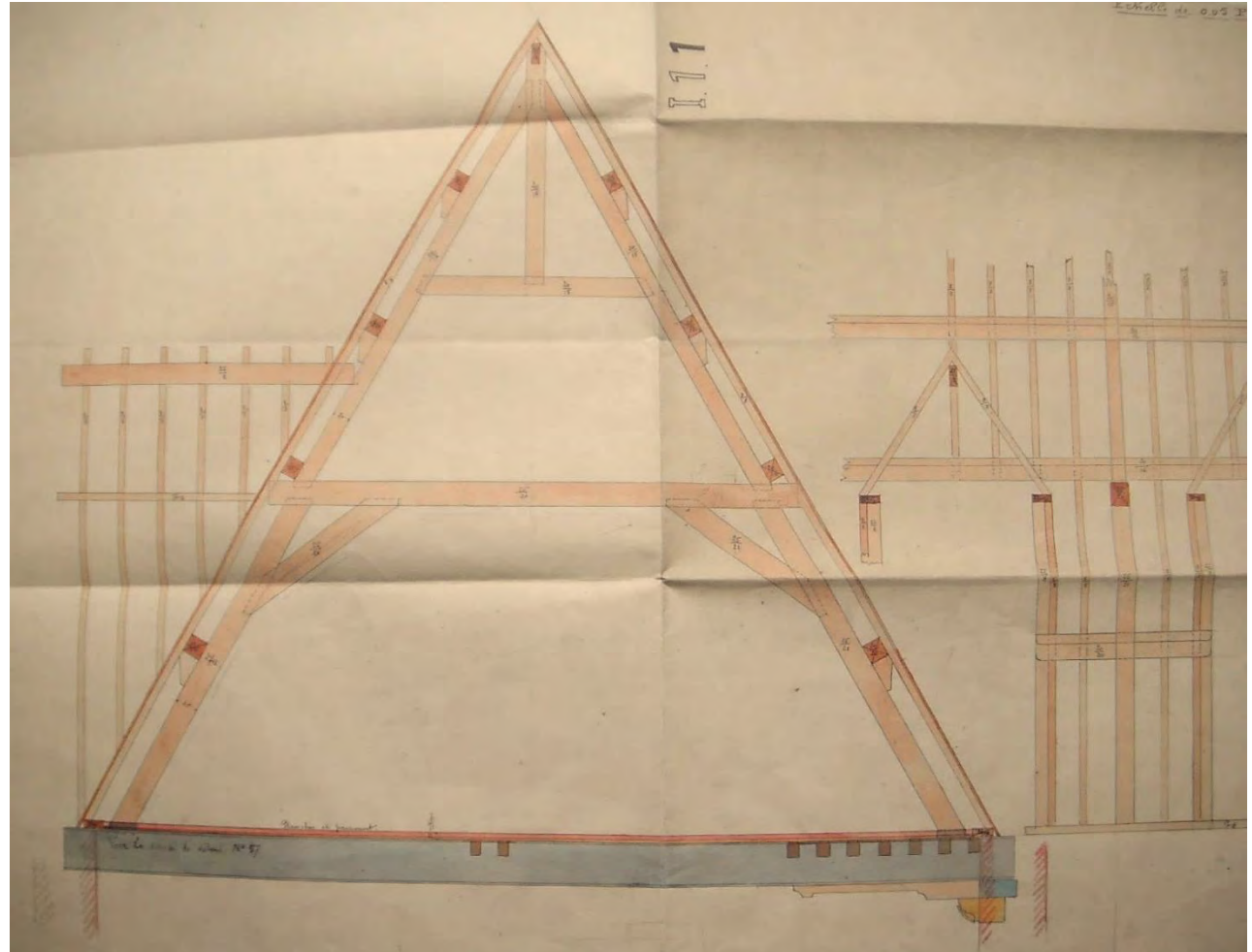
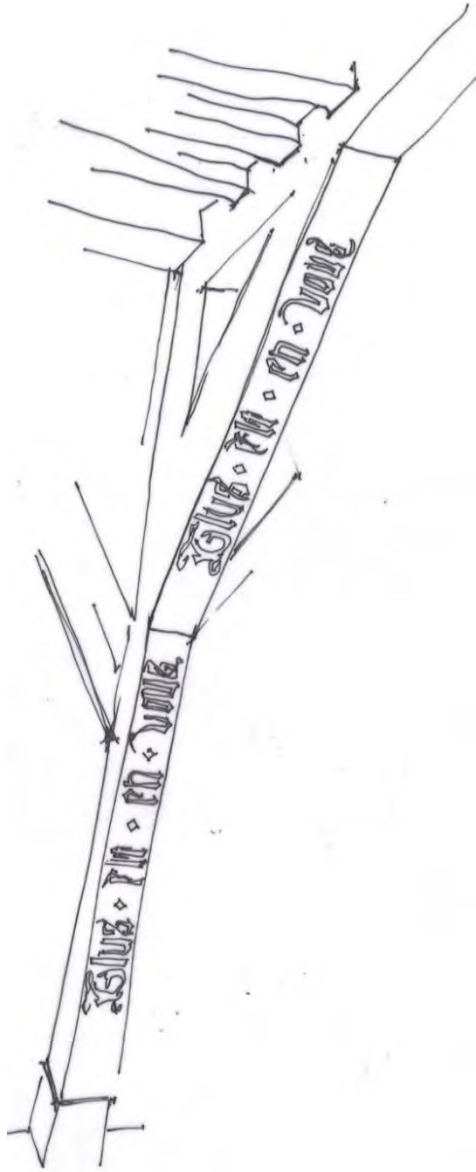
TOESTAND VÓÓR DE WERKEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

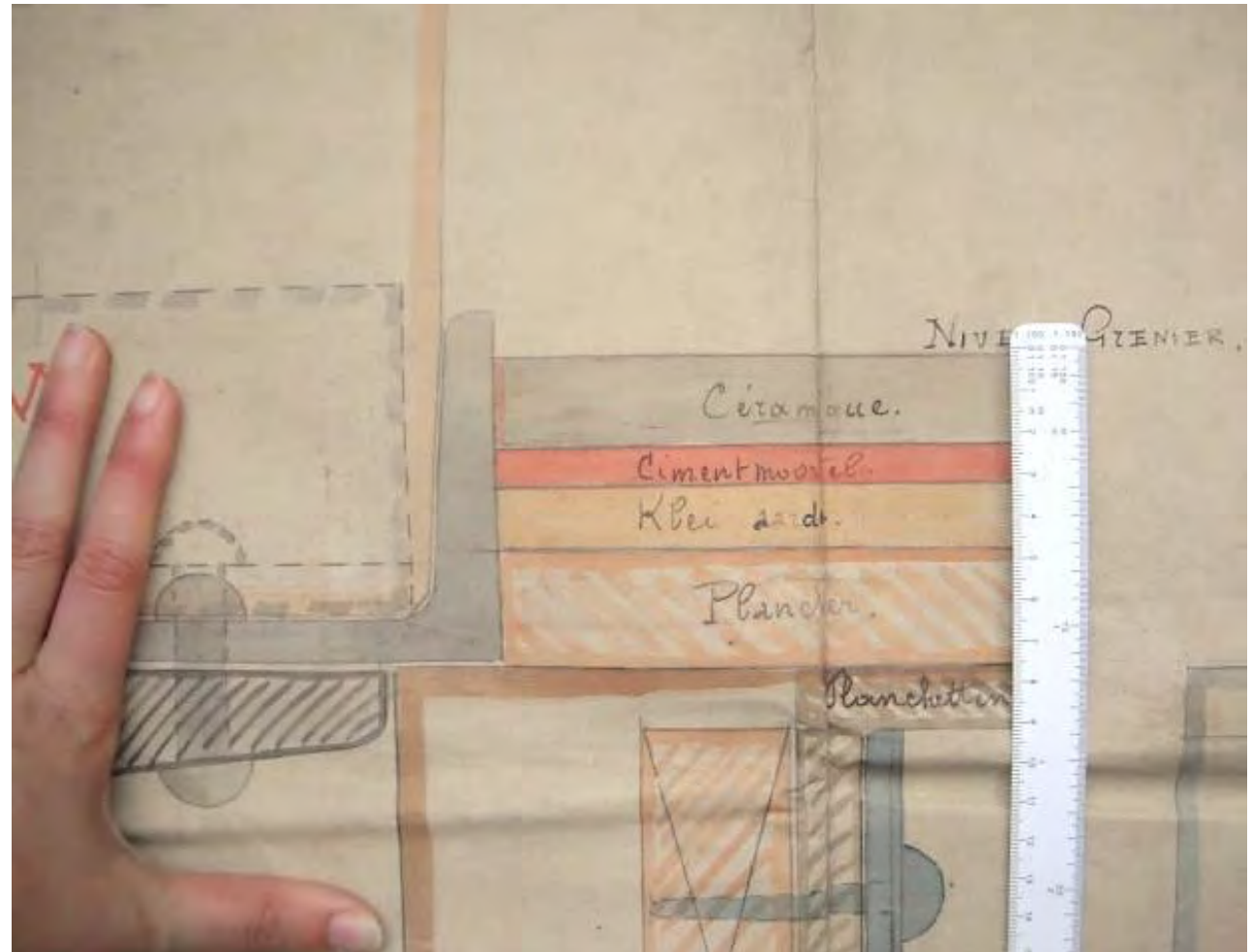
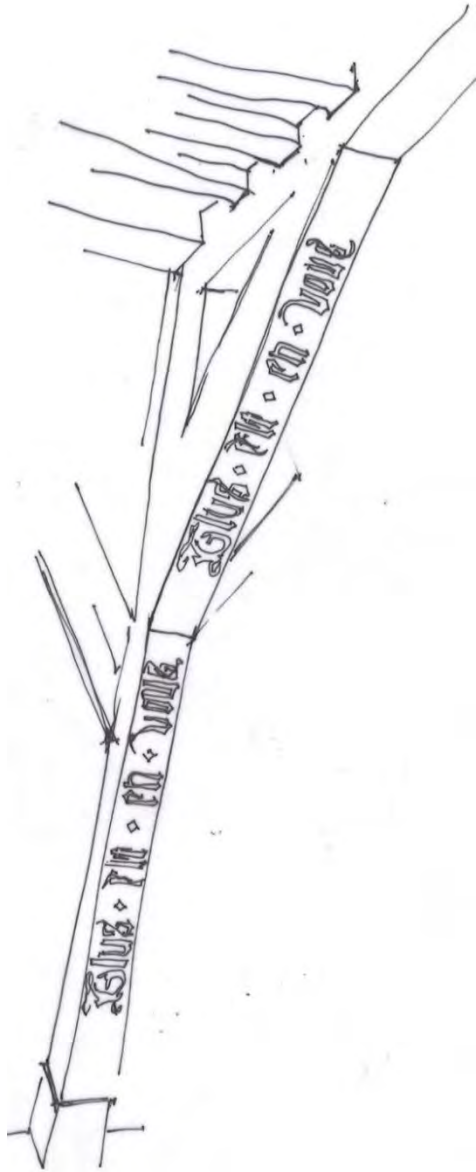
1894 - VERNIEUWING ZOLDER ZUIDVLEUGEL DOOR DELACENSERIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

'VERSTEENDE' VERDIEPINGSVLOER – DETAIL VLOEROPBOUW

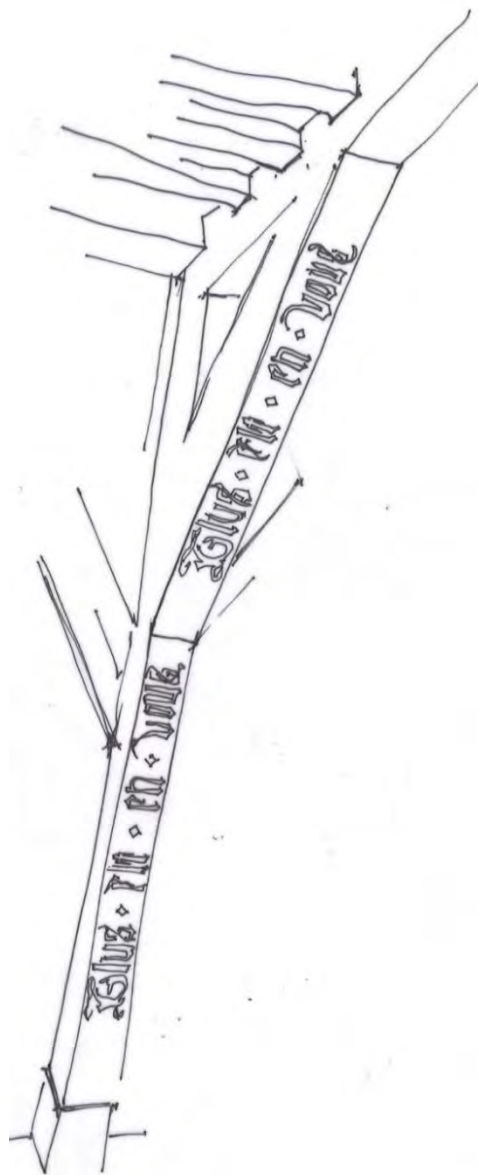

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

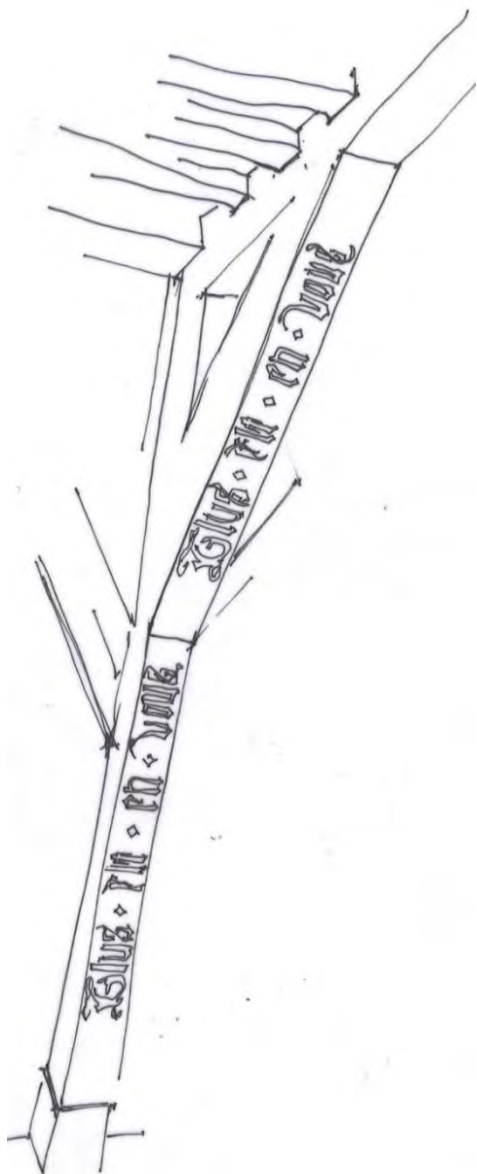
VERZWAKTE ONDERVLOER DOOR VOCHTINFILTRATIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

ERNST SCHADE - GERINGE HERBRUIKMOGELIJKHEID

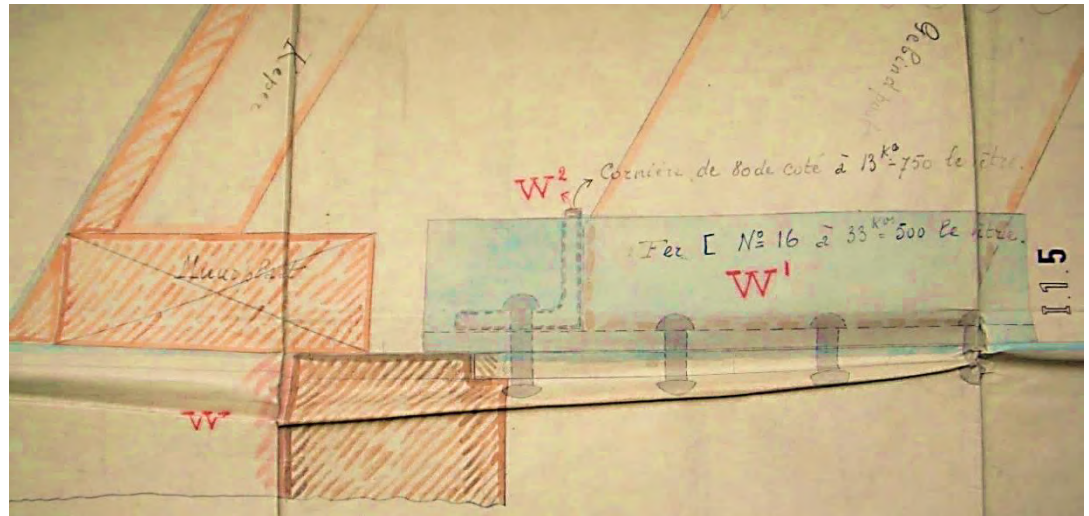
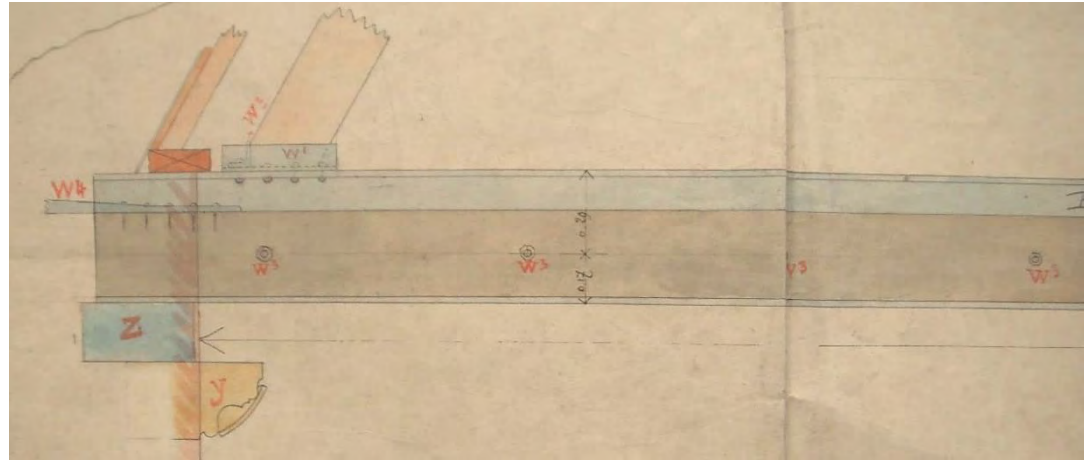
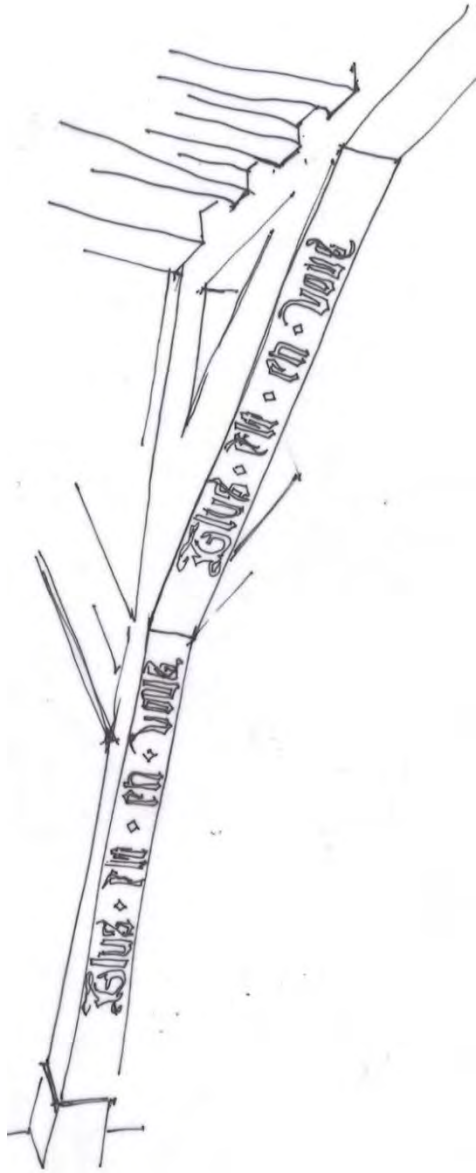

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HOUT-STAALSTRUCTUUR – DETAIL AANHECHTING SPANTVOET

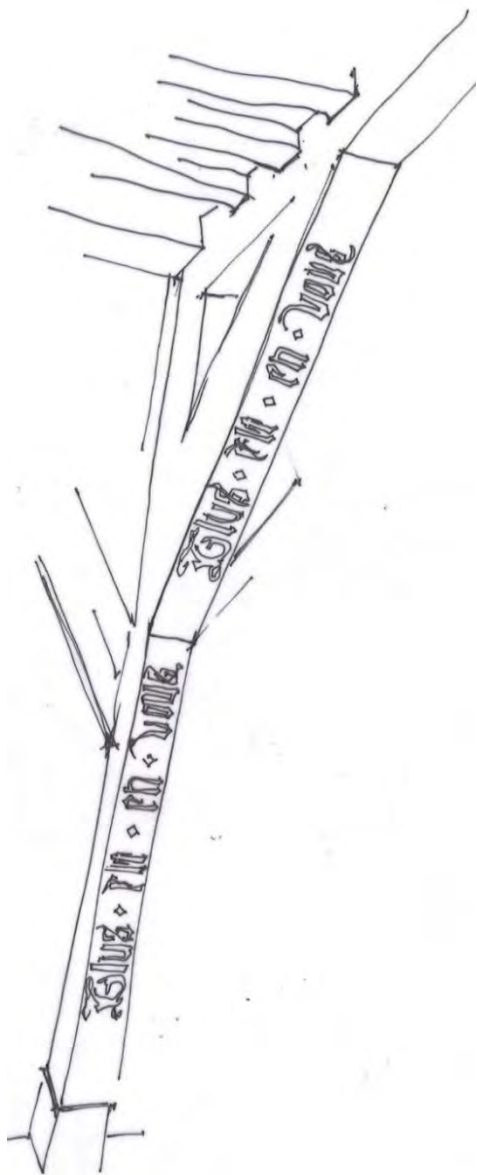

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

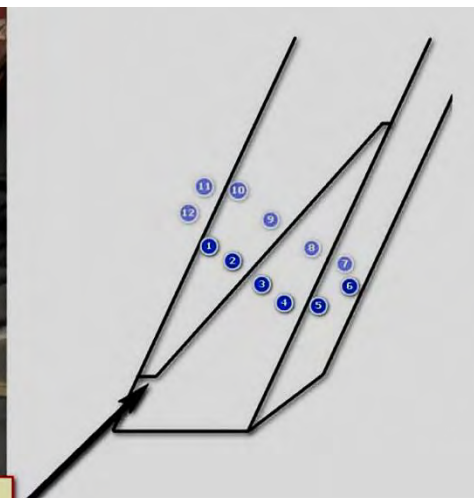
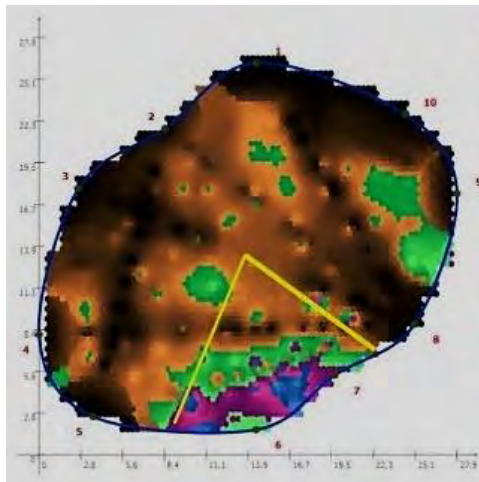
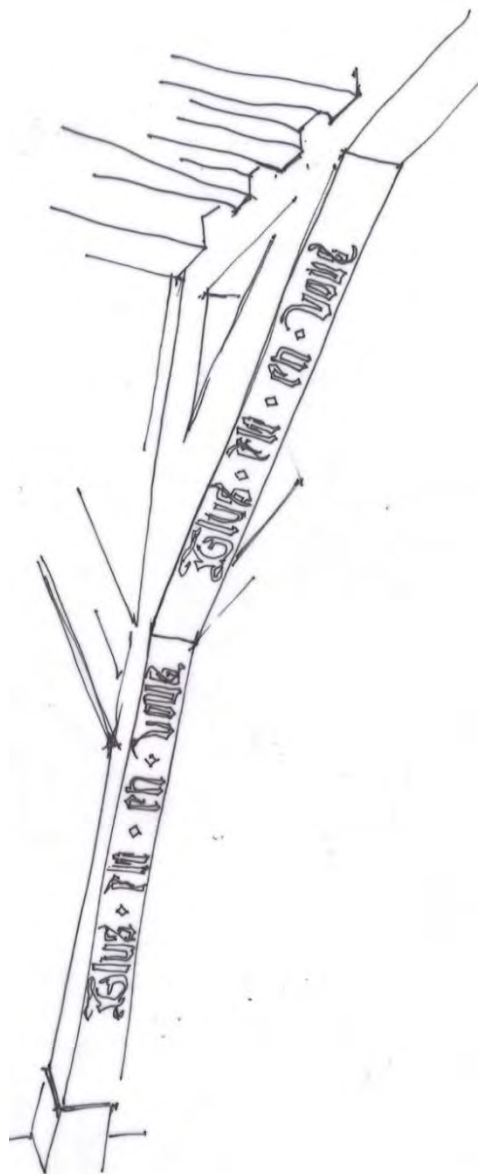
INGEROTTE SPANTVOETEN DOOR WATERINFILTRATIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

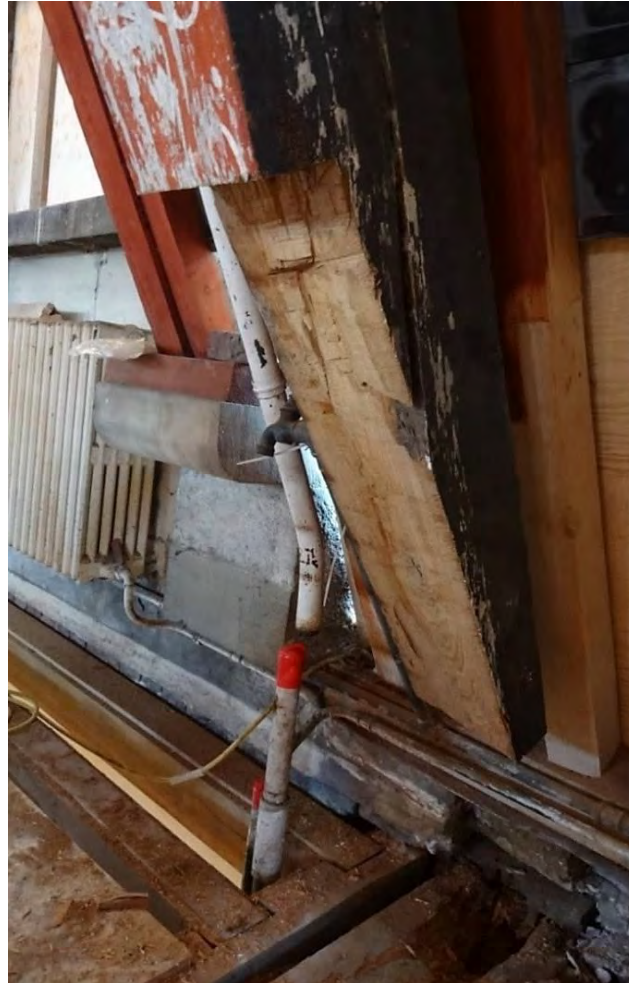
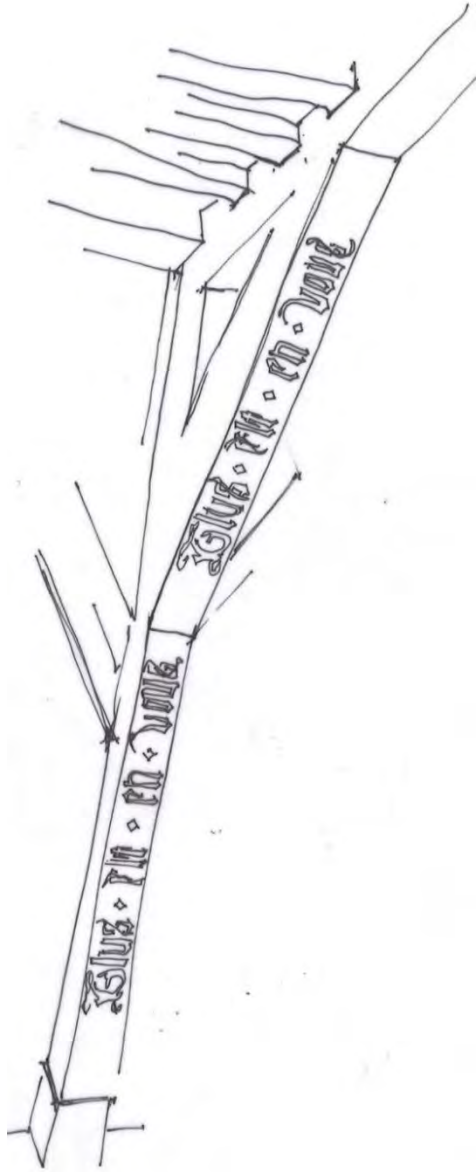
SCHADE-ONDERZOEK MET TOMOGRAFIE (GELUIDSGOLVEN)

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

VERSCHOEIING VAN AANGETASTE SPANTVOETEN

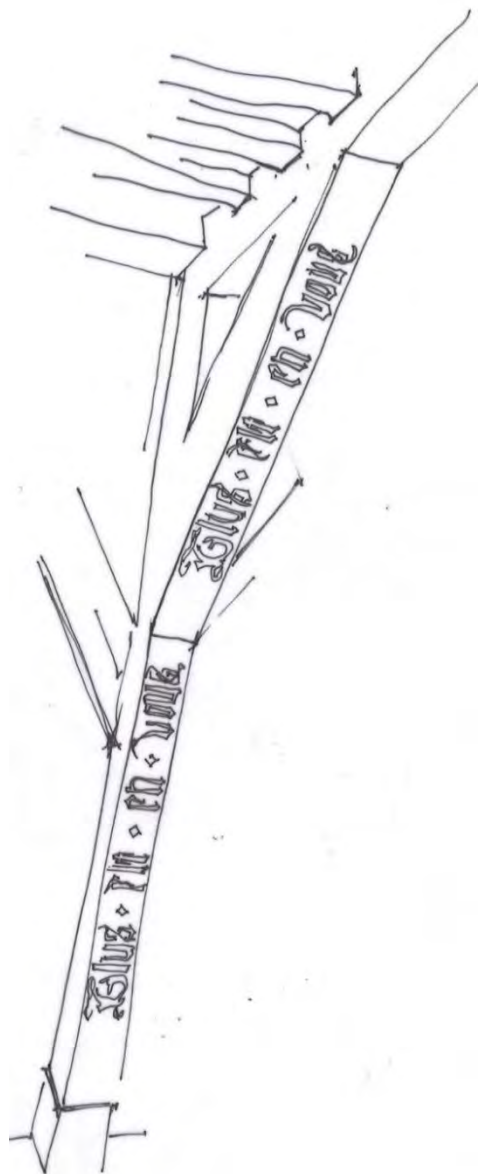

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

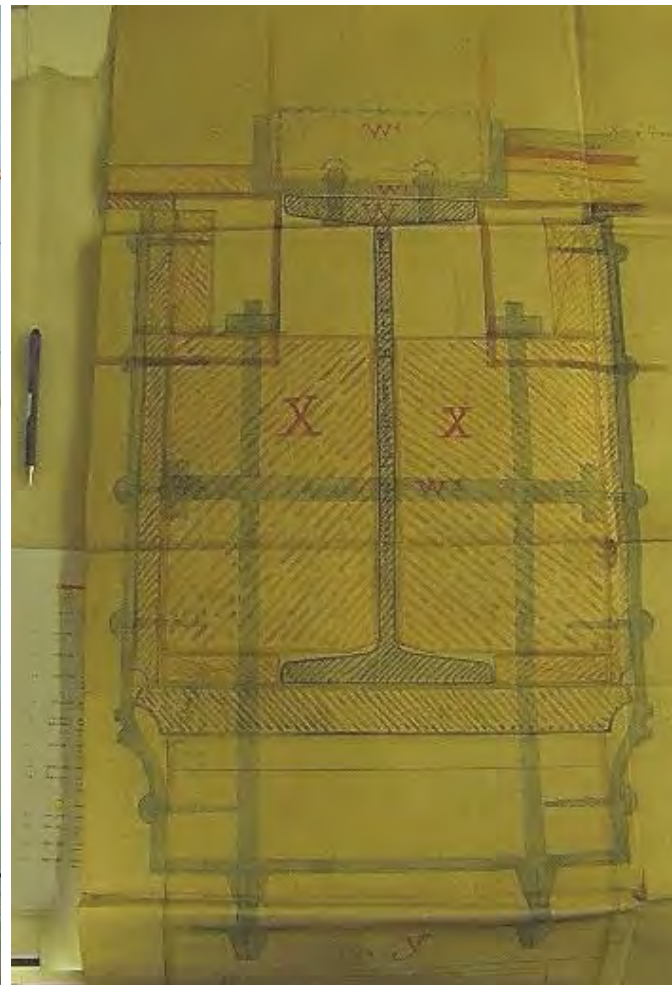
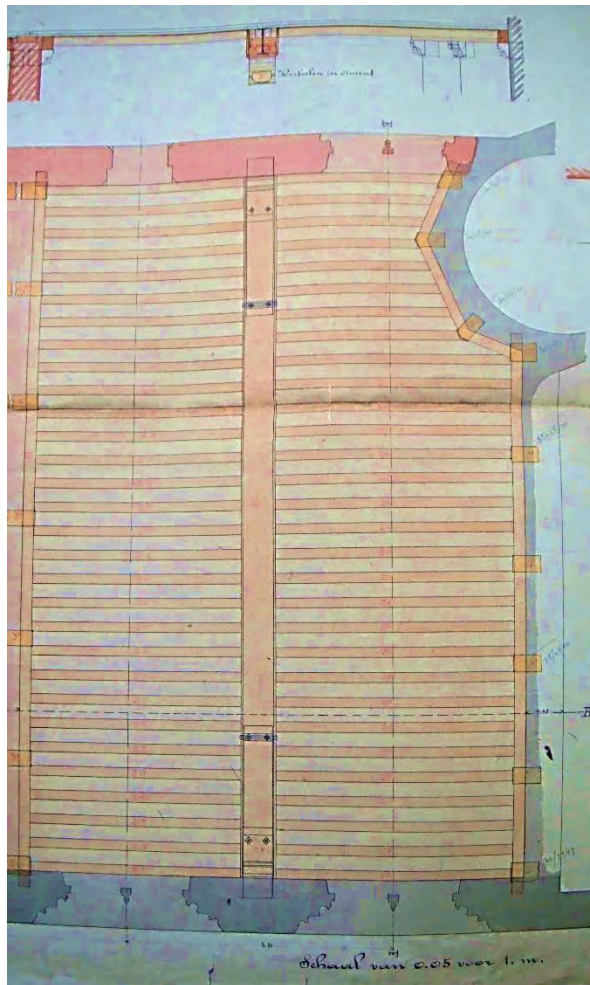
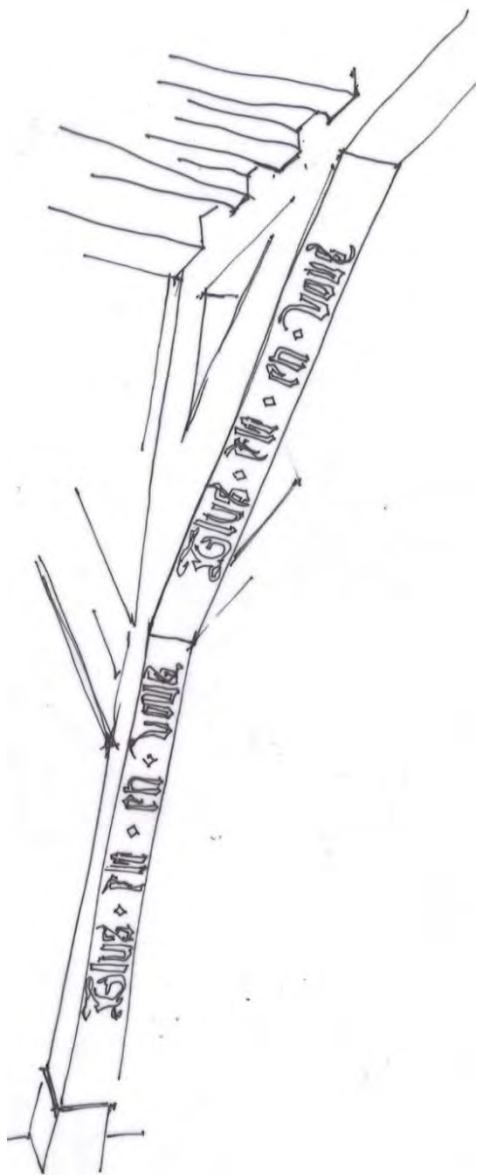
VERSCHOEIING VAN AANGETASTE SPANTVOETEN - AFWERKING

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

'MOERBALKEN' IN STAAL – DETAIL UITVOERINGSPRINCIPE

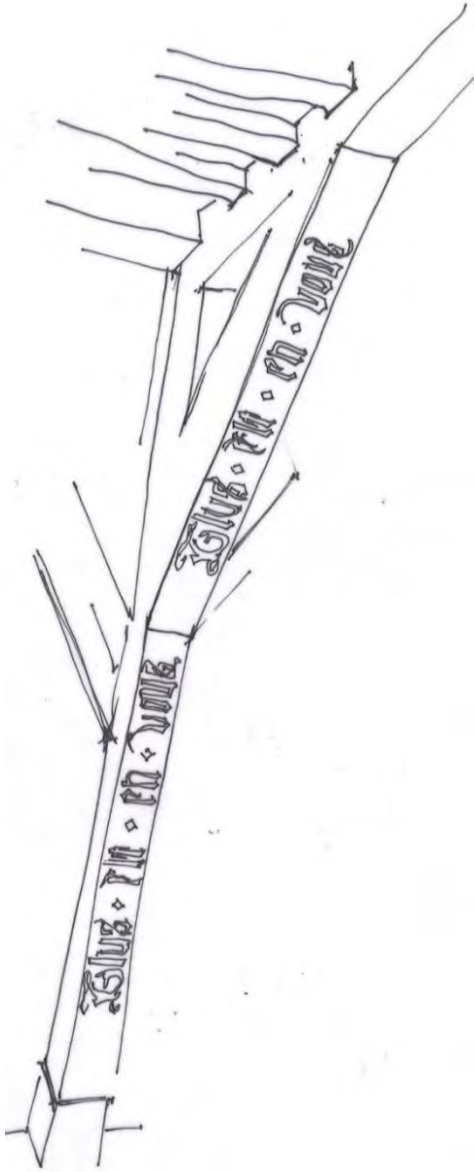

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

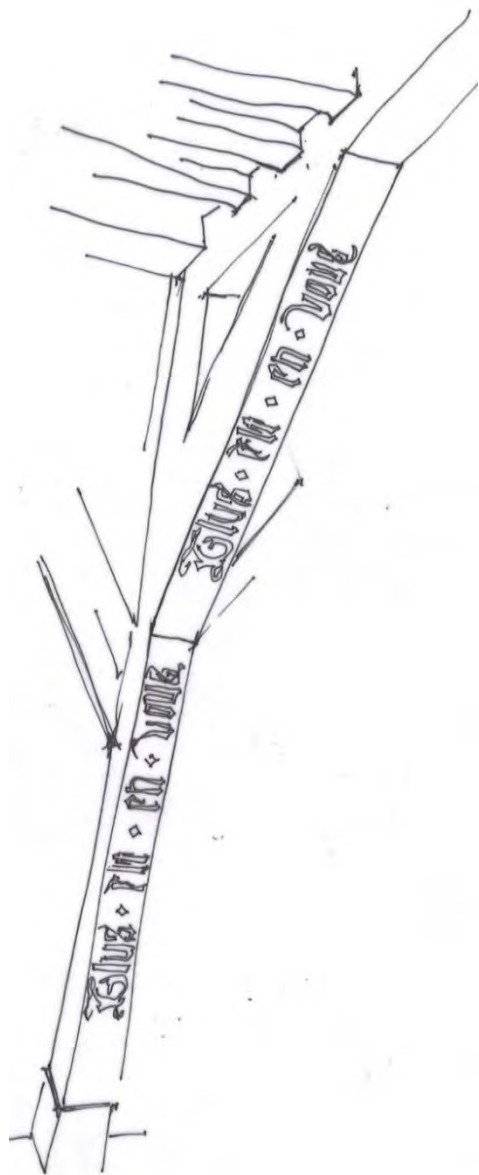
AANTASTING VULBLOKKEN DOOR WATERINFILTRATIE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

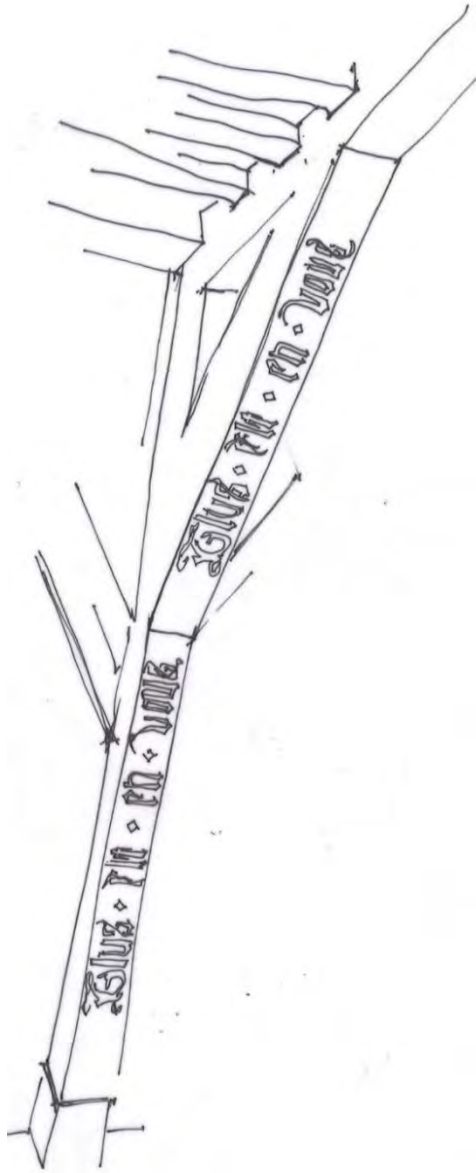
ROESTWERENDE BEHANDELING VRIJGEMAAKTE DELEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HERSTEL MASSIEVE HOUTEN OPVULLING - BRANDBESCHERMING

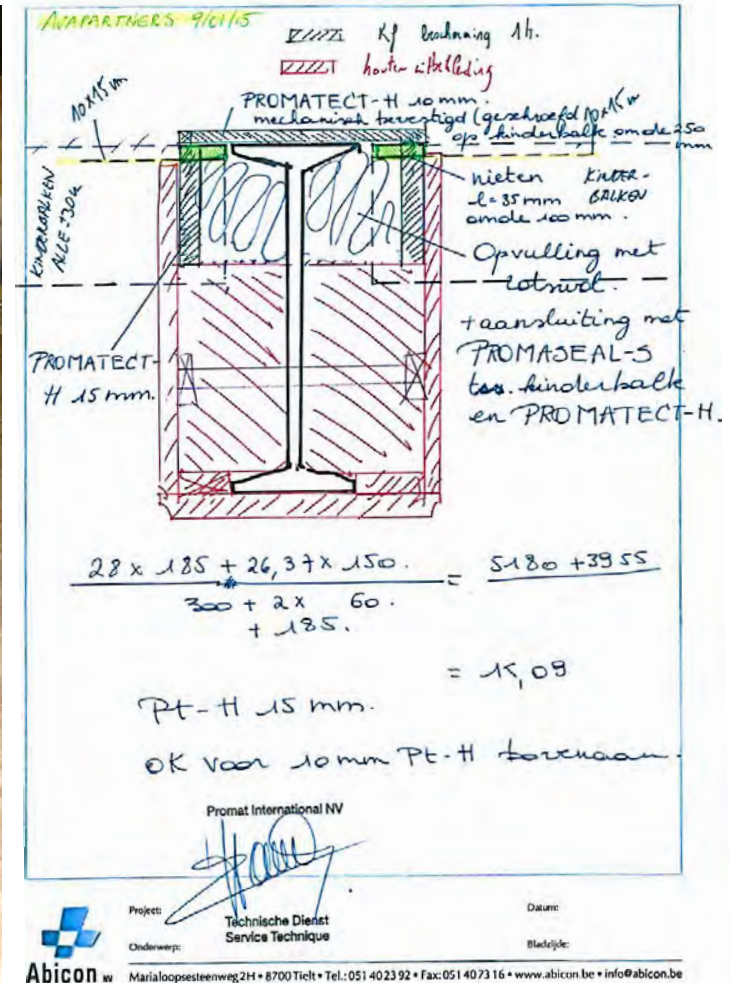
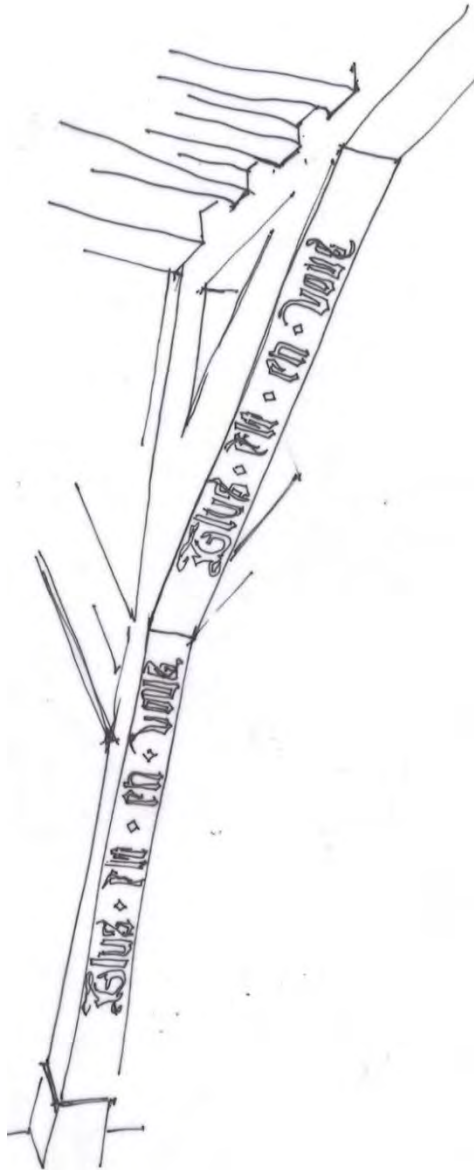

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

VERVOLLEDIGEN BRANDWERENDE BESCHERMING STAALPROFIEL

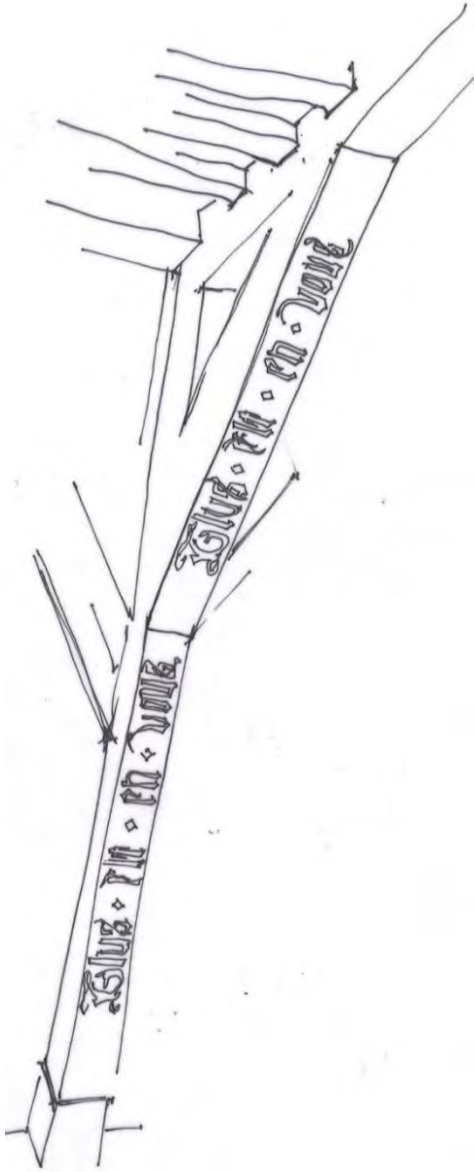

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

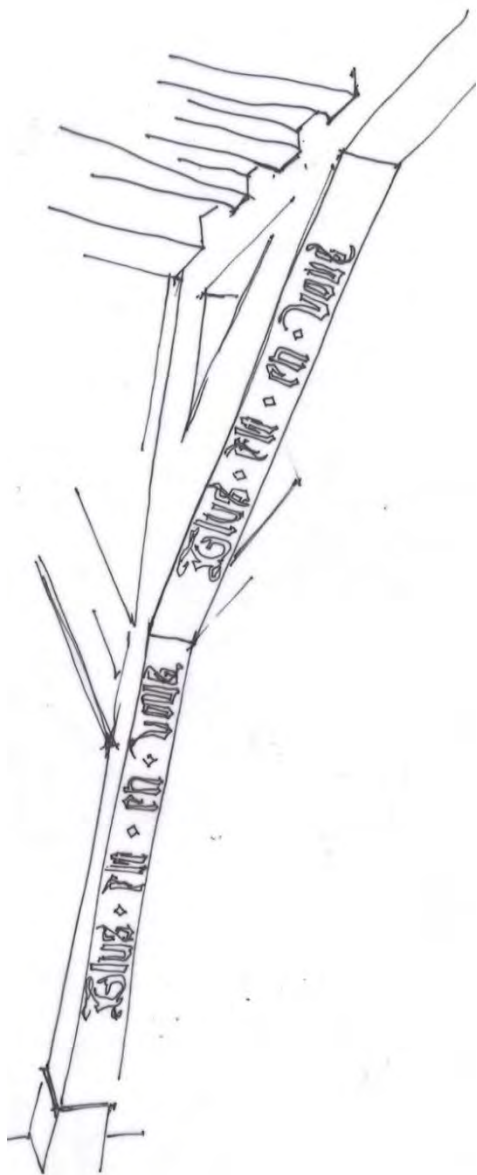

OMKASTING MET BRANDWEREND PLAATMATERIAAL

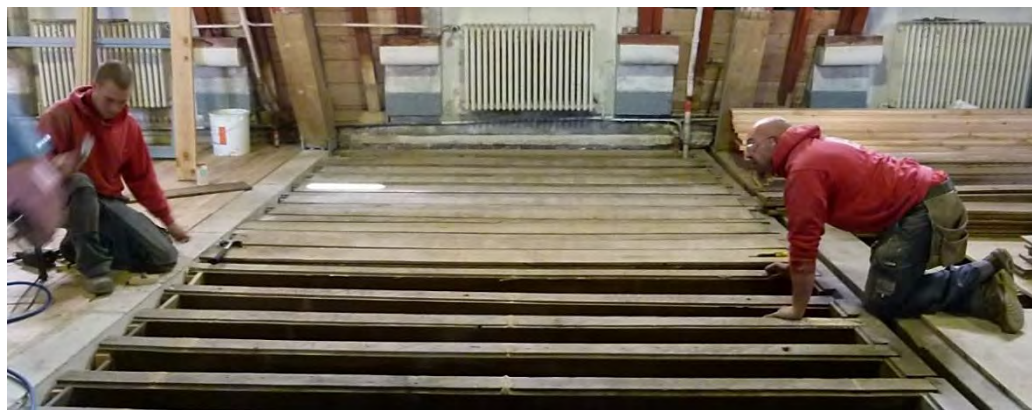

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

AANVULLEN EN TERUGPLAATSEN SPREIDSELS

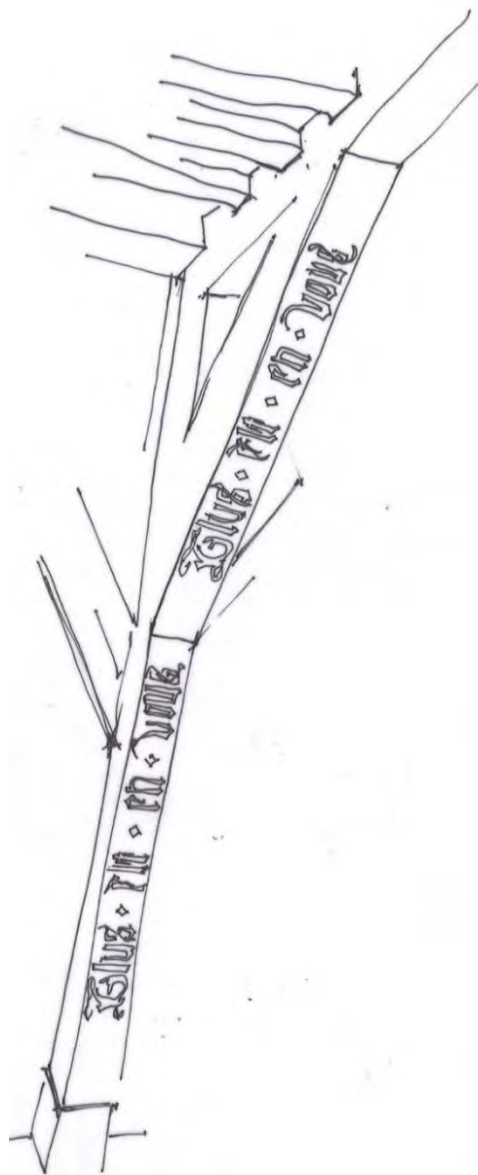

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

AANVULLEN EN TERUGPLAATSEN HOUTEN ONDERVLOER

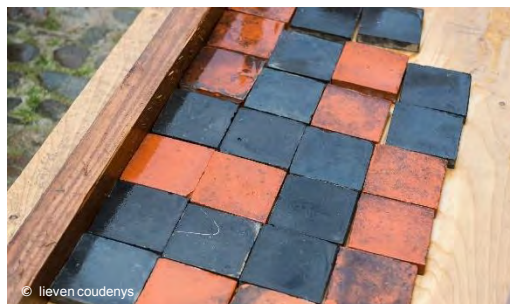
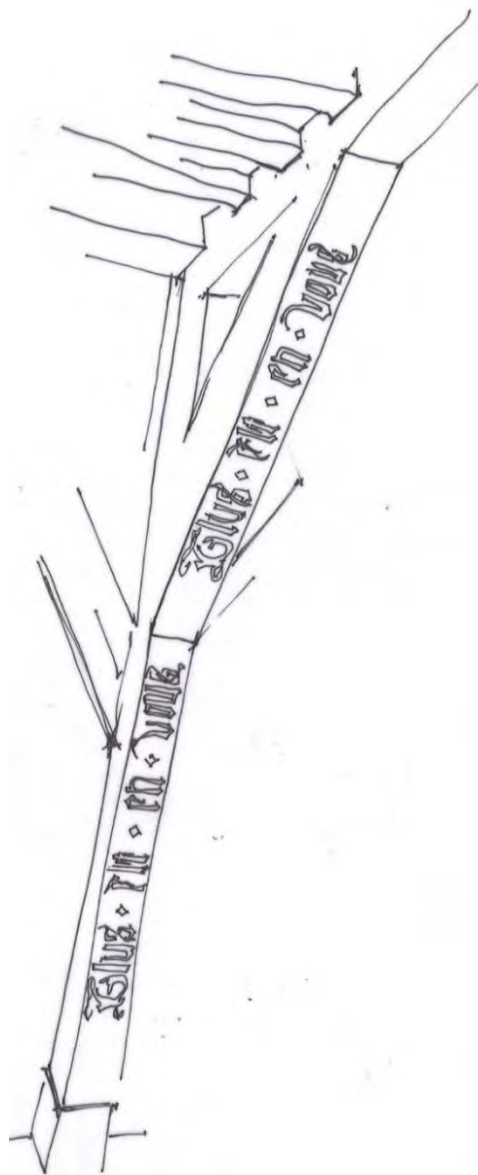

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

WEDEROPBOUW VLOERPAKKET OP VOCHTSCHERM

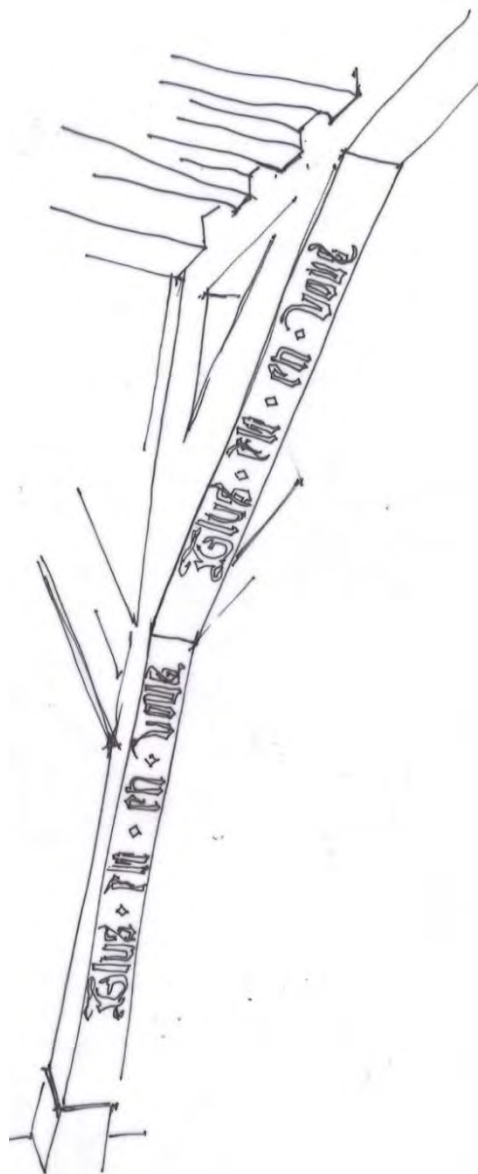

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

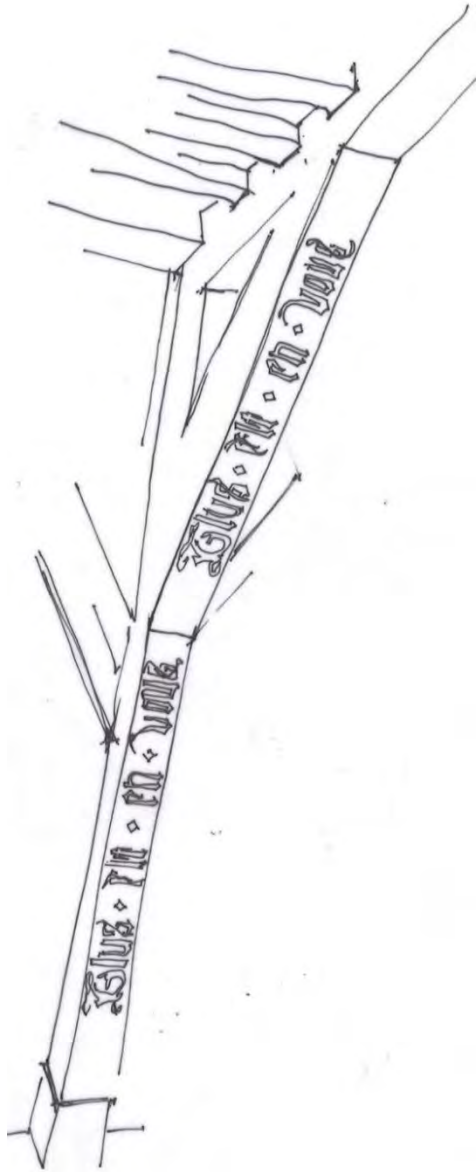
CONSERVATIE EN RETOUCHE 'MODELSPANT'

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

DECAPEREN EN VERNIEUWEN POLYCHROMIE OVERIGE SPANTEN

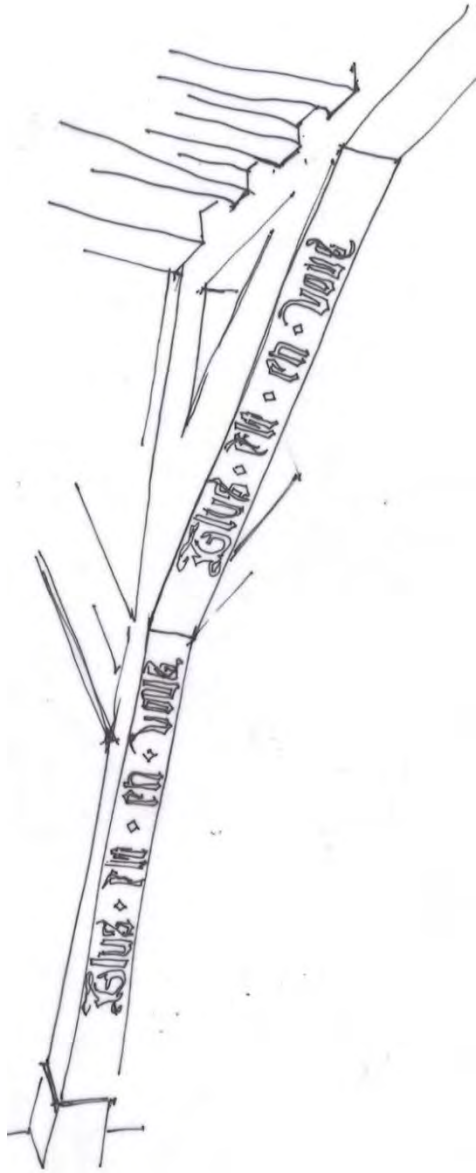

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

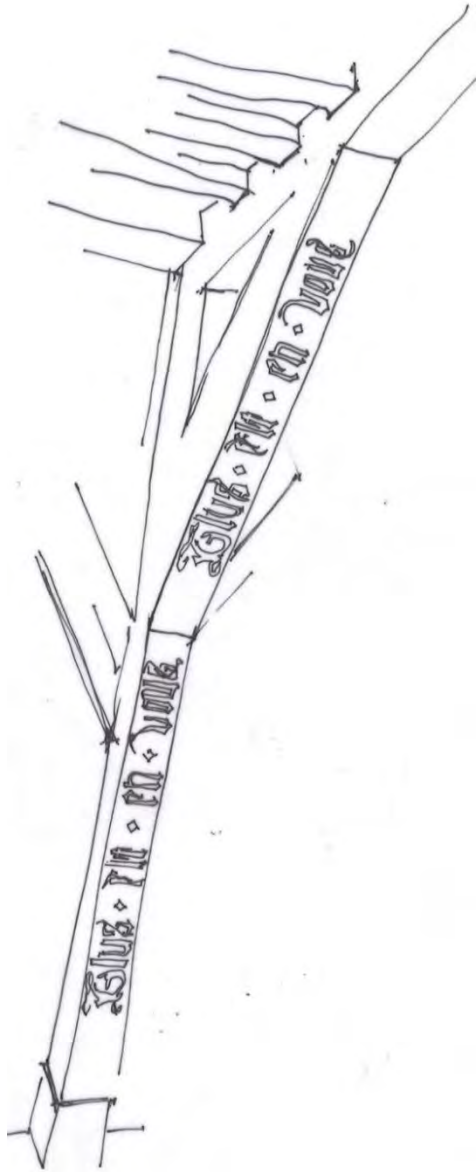
GESJABLONEERDE BELETTERING 'PLUS-EST-EN-VOUS'

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

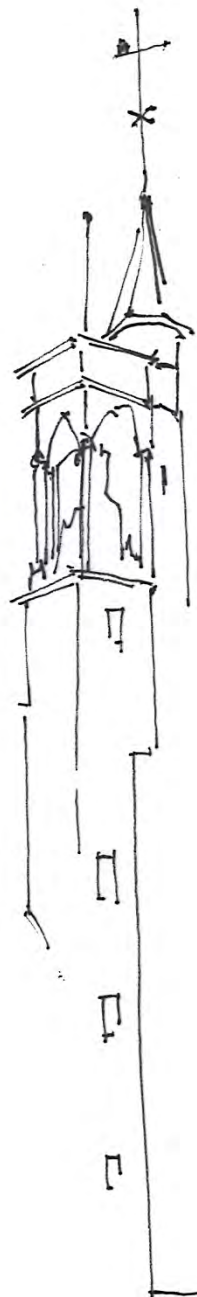
RESULTAAT NA DE WERKEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

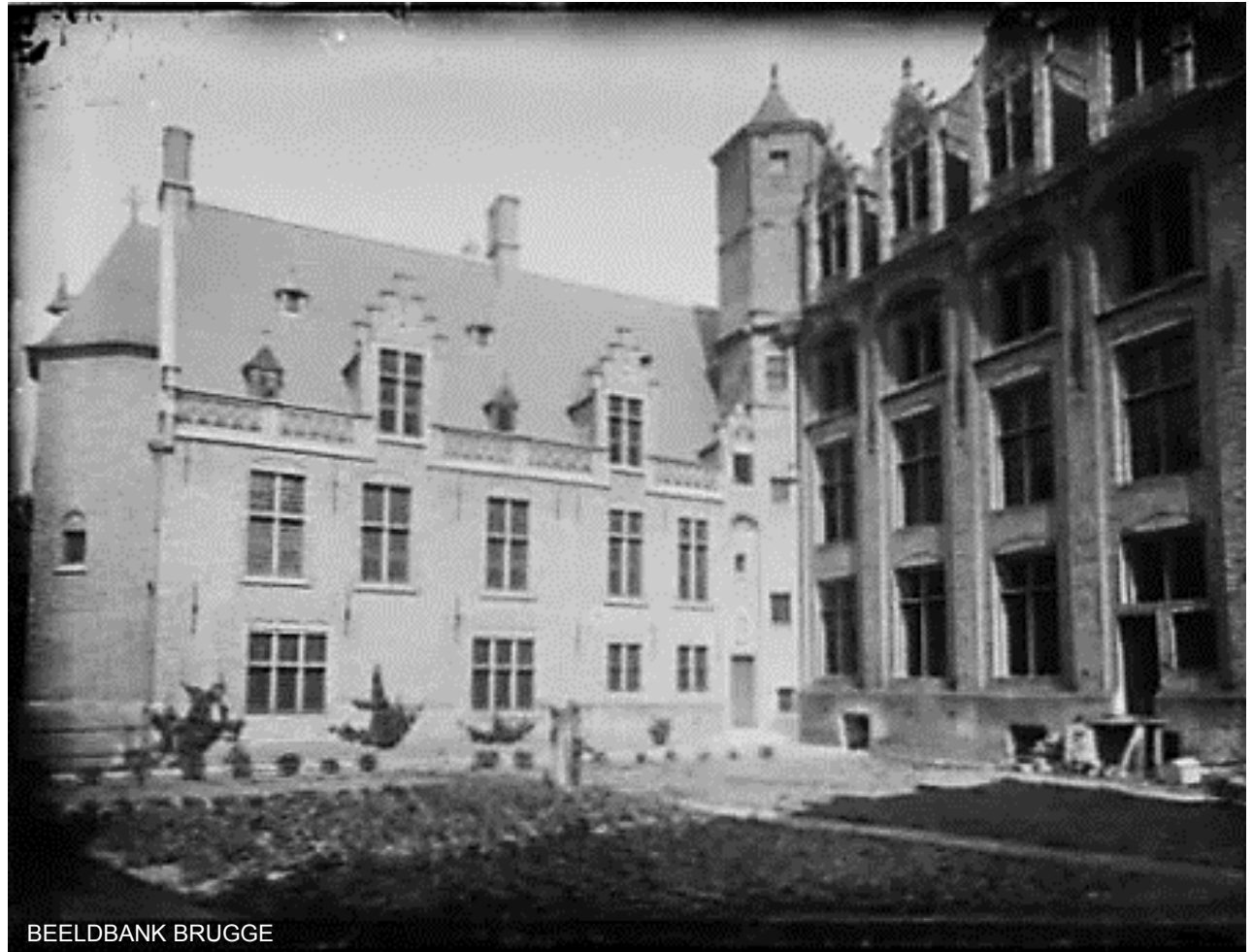
DELACENSERIEZOLDER

BELVEDÈRETOREN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

1890 – TOESTAND VÓÓR RESTAURATIEWERKEN L. DELACENSERIE

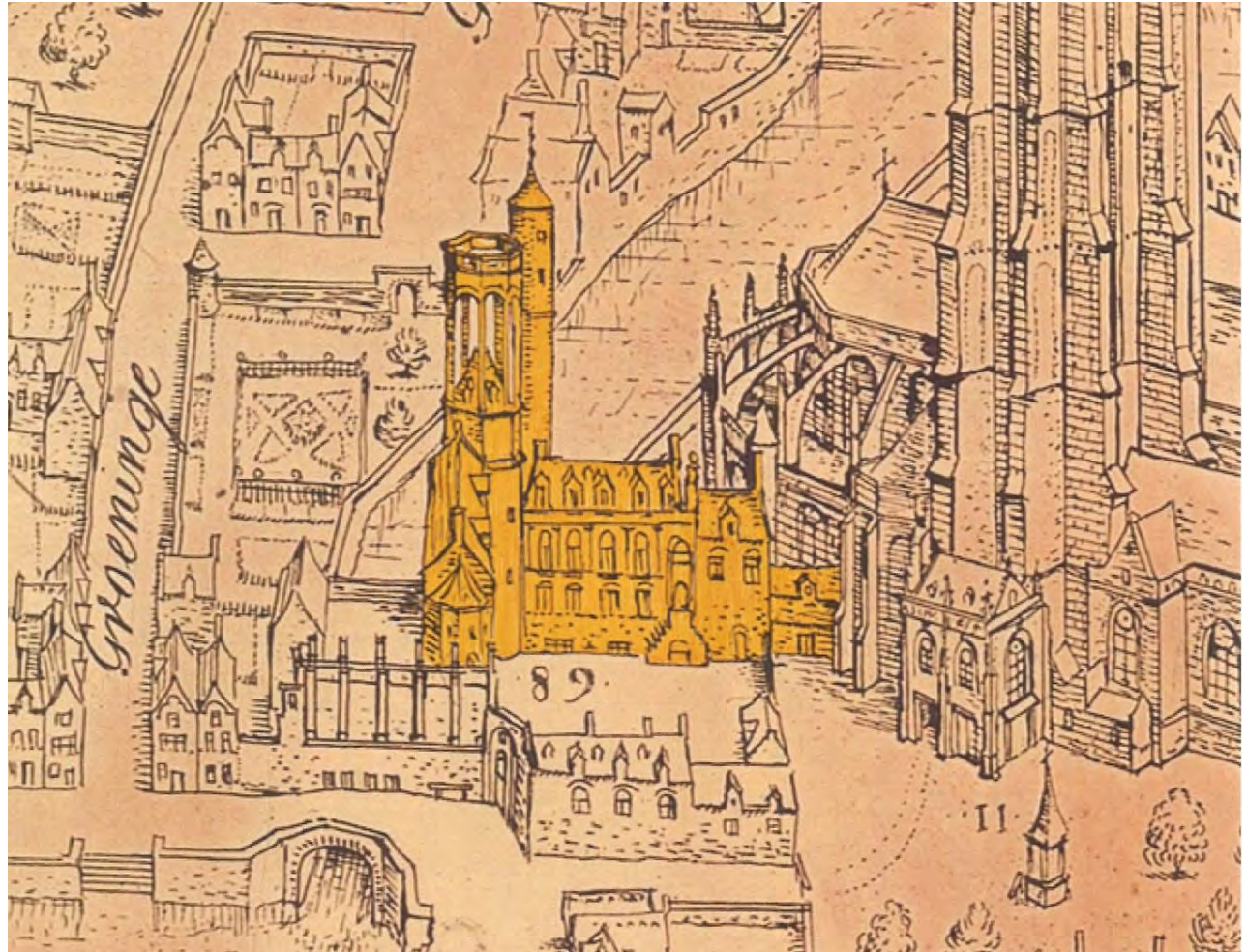

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

1562 – DETAIL PLAN MARCUS GERARD – BELVEDÈRETOREN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

1895 – ONTWERP L. DELACENSERIE – RECONSTRUCTIE BELVEDÈRE

BEELDBANK BRUGGE

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

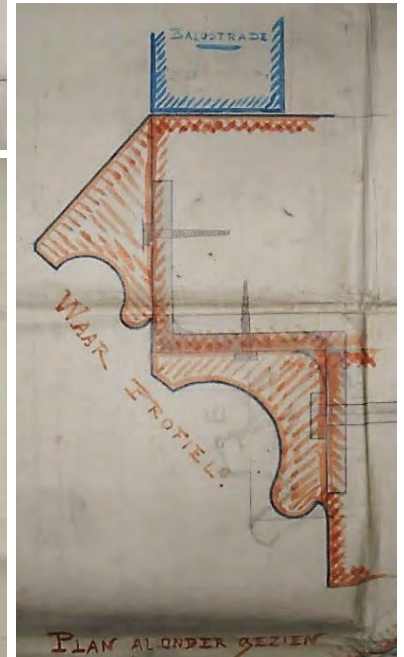
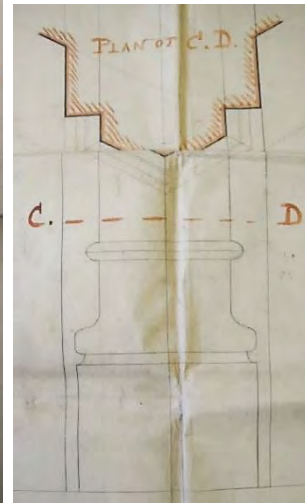
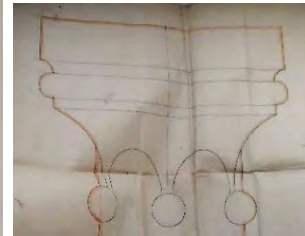
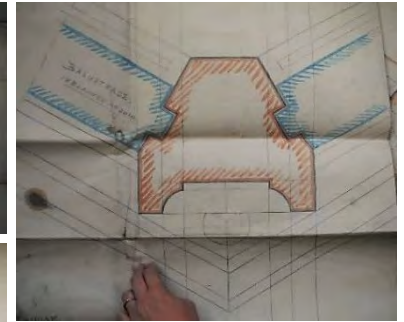
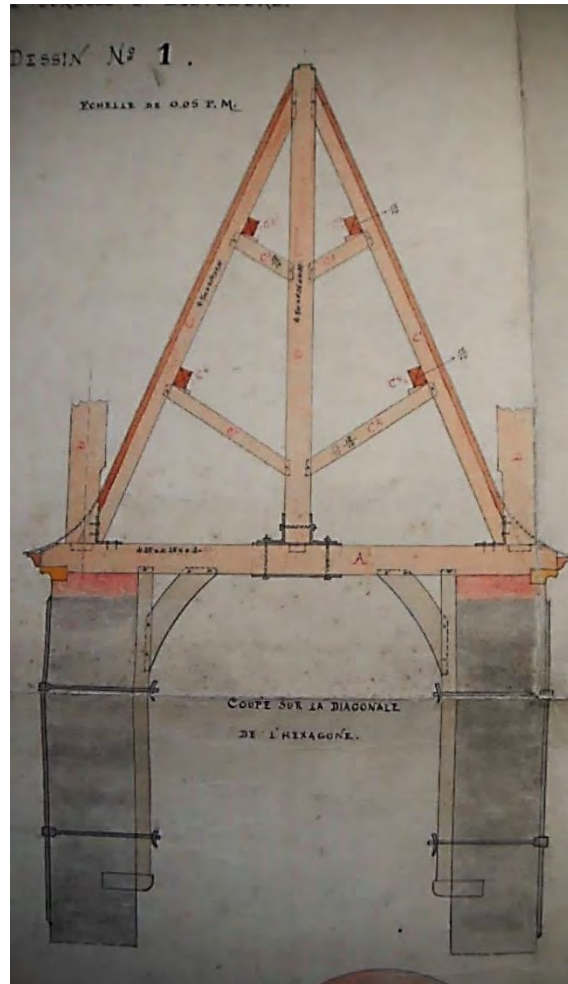
OPTREKKEN 2DE TOREN – AFGEWERKTE BELVEDÈRE - 1900

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HOUTEN CONSTRUCTIE BEKLEED MET LOOD - DETAILPLANNEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

1937 – AFBRAAK BELVEDÈRE – HOUTROT DOOR WATERINFILTRATIE

PRINCIPALE TECHNISCHE DIENST
BUREAU VAN DEN INSPECTEUR-BOUWMEESTER

Brugge den 6 Aug. 1937

Gefschiedt

Antwoord op n° _____ van _____
Bestuur _____ afdeling _____

Bijlagen _____

Weledele Heer Gouverneur,

Ik heb de eer Ued. hierbij met mijn advies, de bijgaan-
de voorstellen voor het wederopbouwen van een torentje aan het Gruuthuse
gebouw te Brugge, terug te laten geworden.

Het torentje was vroeger gebouwd met pich-pine, bekleed met lood. Door in-
zinking van water tusschen opengeslachte voegen van het lood is het hout be-
dorven, en om ongelukken te voorkomen, heeft men het torentje moeten aftakelen.

Nu wordt er voorgesteld het hout te vervangen door gewapend beton. Dit
kan m.i. aangenomen worden.

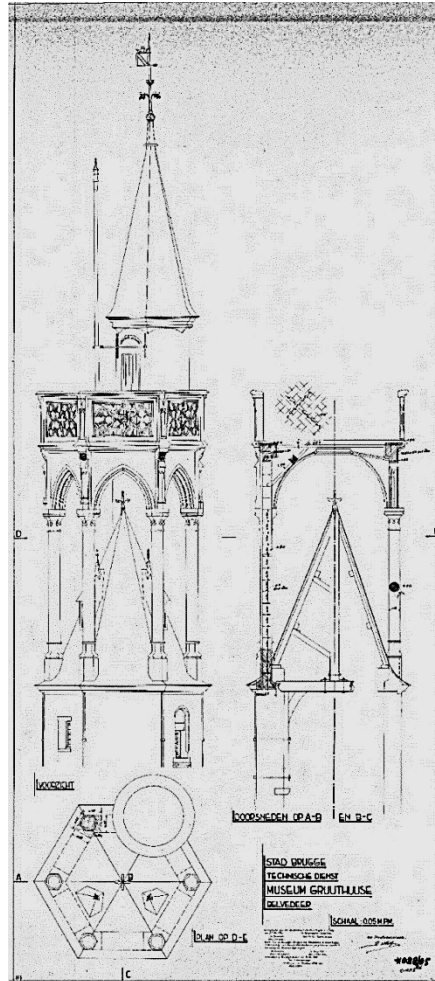
De plannen ^{diene} ~~kanen~~ goedgekeurd maar ze moeten aangevuld worden met de de-
tailteekeningen van het gewapend beton.

Het lastenboek zal als volgt, moeten aangevuld en gewijzigd worden:

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

1940 – ONTWERP WEDEROPBOUW IN GEWAPEND BETON

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

LASTENBOEK WEDEROPBOUW

3412 BRUGGE.

4e Afdeling.

ienst der Werken.

HERBOUWEN VAN EEN TORENTJE AAN HET

GRUUTHUSE-MUSEUM, te B R U G G E.

Beschrijvende Opmeting der Werken.

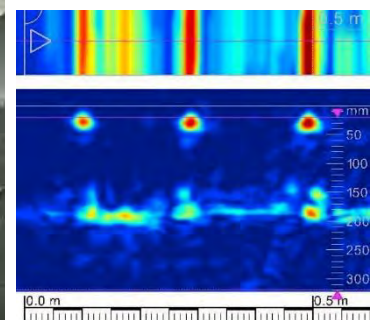
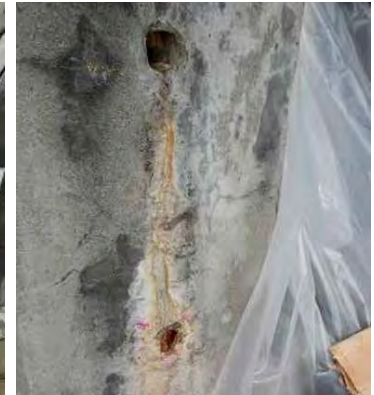
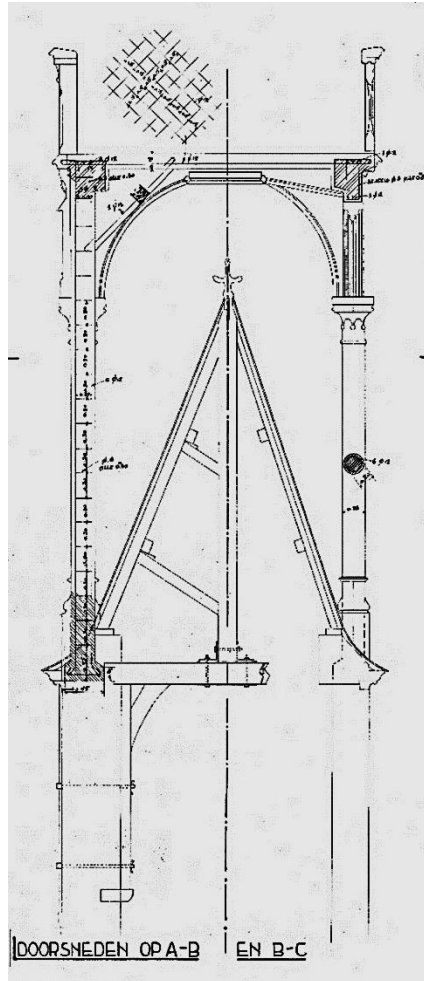
N.B. Onderhavige opmeting geldt als prijslijst. Derhalve moet zij aangevuld worden met den eenheidsprijs en de som voor ieder post afzonderlijk, en bij de inschrijving gevoegd worden.

lg- mer.	A a r d d e r w e r k e n	Hoeveel- heden.	Eenheids- prijzen.	Sommen
1.	Het torentje herbouwen in beton, inbegrepen leveren en plaatsen van stellingen, alle noodige afbraak en terug herstellen van beschadigde deelen, alle welkdanige werken en leveringen. In het beton moeten op 0,10 m. afstand van elkander, latten, zwaluwstaartachtig ingewerkt worden, om de bekleeding in lood aan vast te maken. Deze latten moeten vooraf met Cuprinol of ander gelijksoortig en gelijkwaardig product bestreken worden. In den prijs is begrepen, het leveren en plaatsen van alle stellingen, schoren, hout voor verdikking, enz., noodig voor eene goede plaatsing. Kolommen : $5 \times 1,60 \times 0,35 \times 0,35 = 2,818$: $5 \times 2,00 \times 1,80 \times 0,30 = 5,400$ Gewelf : $4,00 \times 4,00 \times 0,12 = 1,920$ Staanders v/leuning : $5 \times 1,20 \times 0,30 \times 0,30 = 0,540$ Leuning : $5 \times 2,60 \times 0,35 \times 0,25 = 1,138$ 11,816			
		11,816	1/00.-	18.579,00

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

ONDERZOEK VAN BETONKWALITEIT EN WAPENING (FERROSCAN)

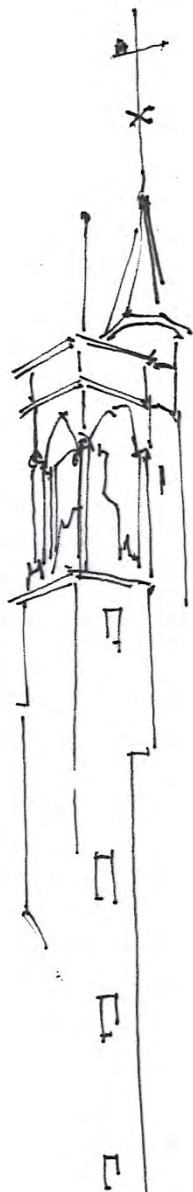

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

VERREGAAND BETONROT – ONTHECHTING PREFABSTUKKEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

LOOD GENAGELD OP INGESTORTE HOUTEN NAGELBLOKJES

lg- mer.	Aard der werken	Hoeveel- heden.	Eenheids- prijzen.	Sommen
.	Het torentje herbouwen in beton, inbegrepen leveren en plaatsen van stellingen, alle noodige afbraak en terug herstellen van beschadigde deelen, alle welkdanige werken en leveringen. In het beton moeten op 0,10 m. afstand van elkander, latten, zwaluwstaartachtig ingewerkt worden, om de bekleding in lood aan vast te maken. Deze latten moeten vooraf met Cuprinol of ander gelijksoortig en gelijkwaardig product bestreken worden. In den prijs is begrepen, het leveren en plaatsen van alle stellingen, schoren, hout voor verdikking, enz., noodig voor eene goede plaatsing.			

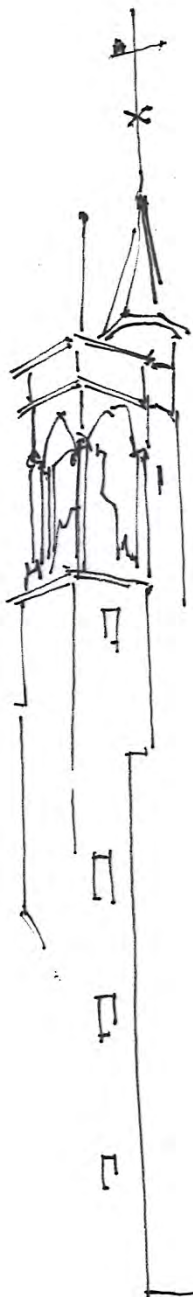

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

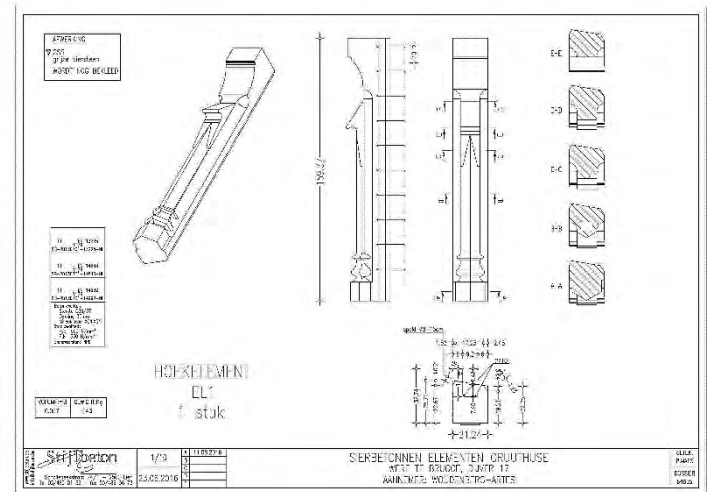
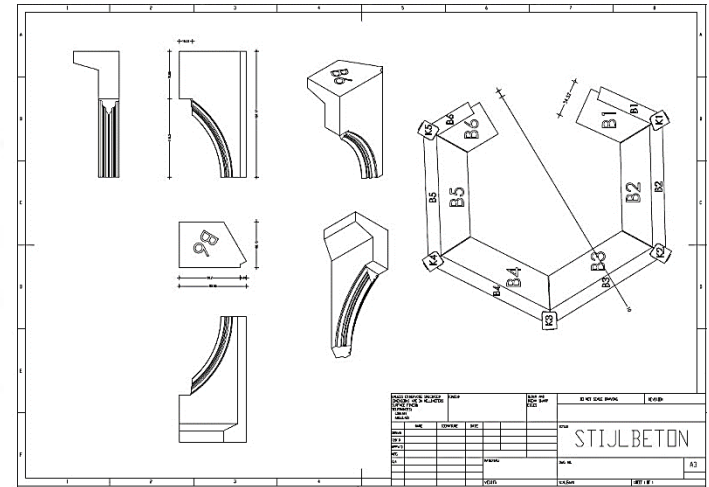

ERNSTIGE AANTASTING EN SECTIEVERLIES WAPENINGSSTAAL

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

3D-SCAN IN SITU – UITSPLITSING IN PREFABRICEERBARE STUKKEN

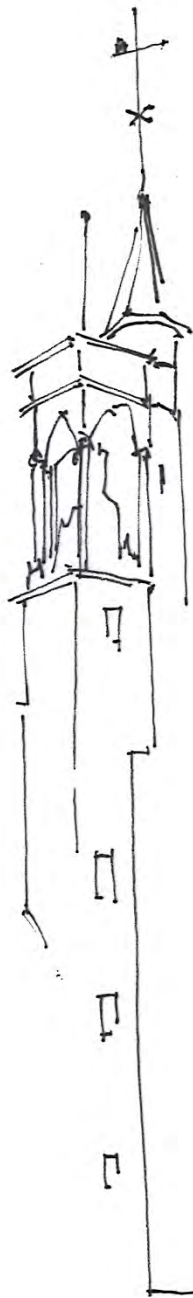

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

PREFABRICATIE VAN DE STUKKEN IN ATELIER

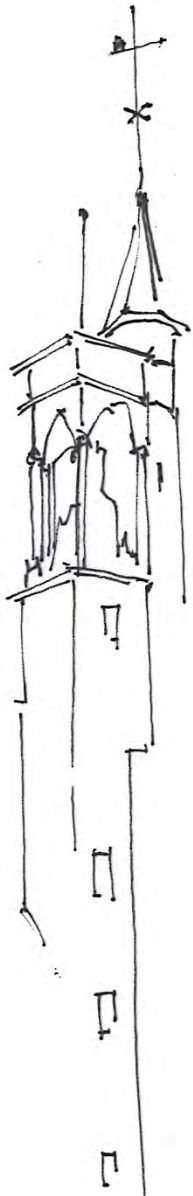

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

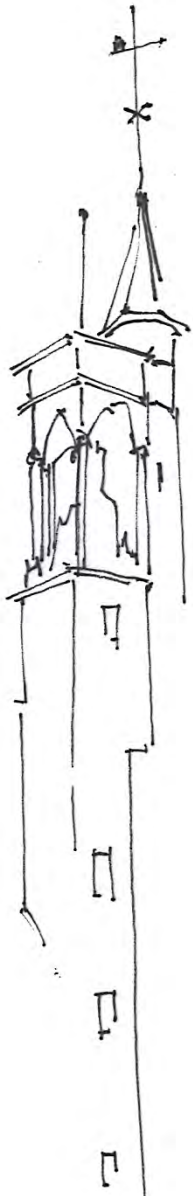
PROEFOPSTELLING VAN HET BOUWPAKKET

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

VERZAGEN OUDE BETONSTRUCTUUR – HIJSEN EN AFVOEREN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

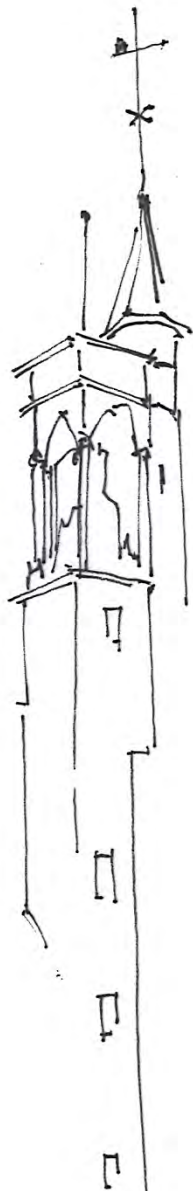
MONTEREN VAN NIEUWE PREFABSTUKKEN IN SITU

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BEKISTEN MET PROFIELMALLEN EN PREDAL - OPSTORTEN IN SITU

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

HOUTEN GEWELF - MAXIMALE RECUPERATIE BEPLANKING 1940

3.	Gewelf in "bardeau" in eik-planken van 0,10 breed, 0,02m. dik-nervuren in eik, enz. uittinnen in rood dennenhout, gecentreerd in 't vuur, met koperen nagels-drie lagen vernis-alles volgens het bestaande model			
	$6 \times 2,60 \times 1,80 =$	m2	28,08	60.- 1.684,80

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

DUN LOOD – GENAGELDE STUKKEN – GEEN UITZETTING MOGELIJK

4. Bekleding in lood. Daartoe moet de oude bekleding die voorhanden is in de kelders van het Gruuthuse-gebouw, gebezigd worden. De ontbrekende deelen moeten aangevuld worden met lood van verscheidene dikten, voor ieder soort van werk, dezelfde dikte als het bestaande, alle herstellingswerken inbegrepen

Kolommen :	5 x 4,60 x 1,10 =	25,30		
gewelven :	5 x 1,80 x 2,00 =	18,00		
leuningen :	5 x 4,60 x 2,20 =	50,60		
staanders :	5 x 1,20 x 0,50 =	3,00		
plattendak :	4,00 x 4,00 =	16,00	m2	
				68,90
				80,-
				5.512,00

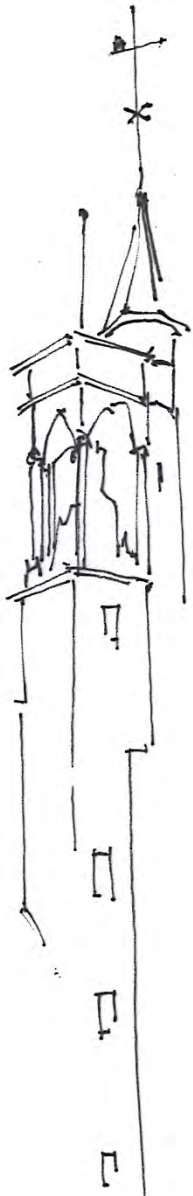

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

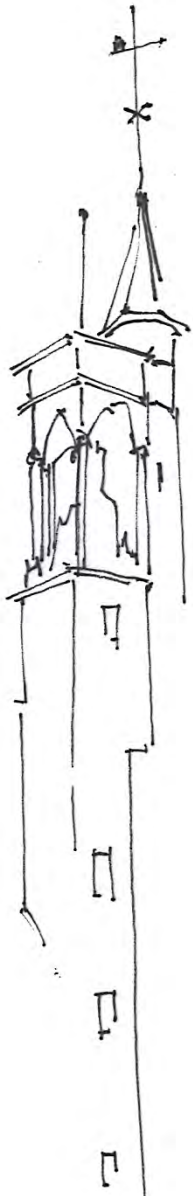
DIK LOOD – GEKLISTE NADEN – VASTGEZET OP KOPEREN KLINGEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

DETAILLERING AANSLUITINGEN – VOORAFGAANDELIJKE MOCK-UPS

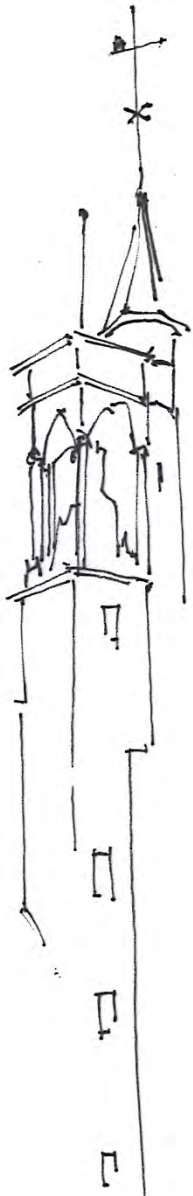

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

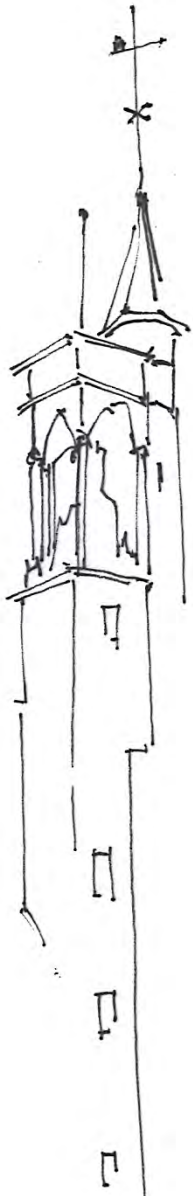
AANBRENGEN POLYESTERDOEK – OPSTART LOODBEEKLEDING

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

DETAILLERING I.F.V. PROFILERING EN UITZETMOGELIJKHEID

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

LOODBEEKLEDING KOLOMKAPITELEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

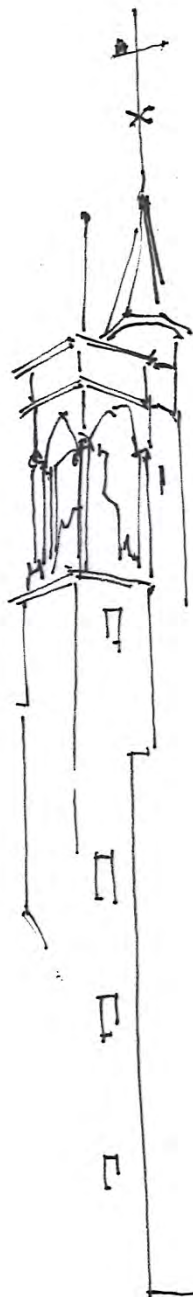

MAASWERKEN BORSTWERING – RECUPERATIE L. DELACENSERIE

2.	Het terugplaatsen van de paneelen in blauw steen, der leuning-grondig reinigen en herstellen dezer panelen die op den koer vóór het Gruuthuse gebouw liggen	6 stuks	250.-	1.500.-

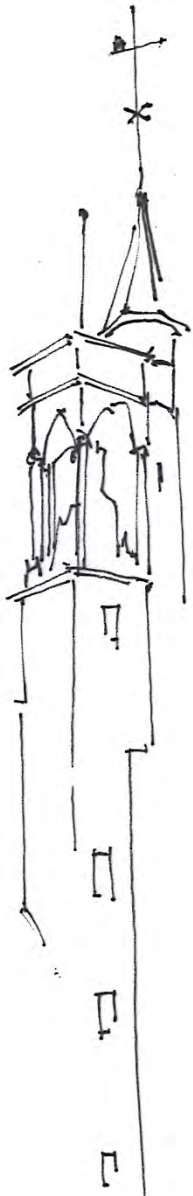

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

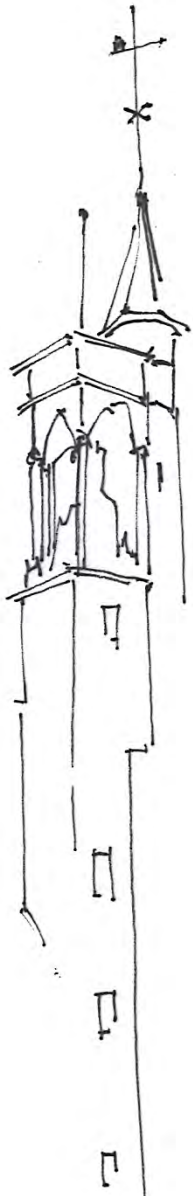
DEMONTAGE EN HERSTEL MAASWERKEN IN BLAUWE HARDSTEEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

SLECHTE STAAT BORSTWERINGSSTIJLEN – GEEN KETTINGANKERS

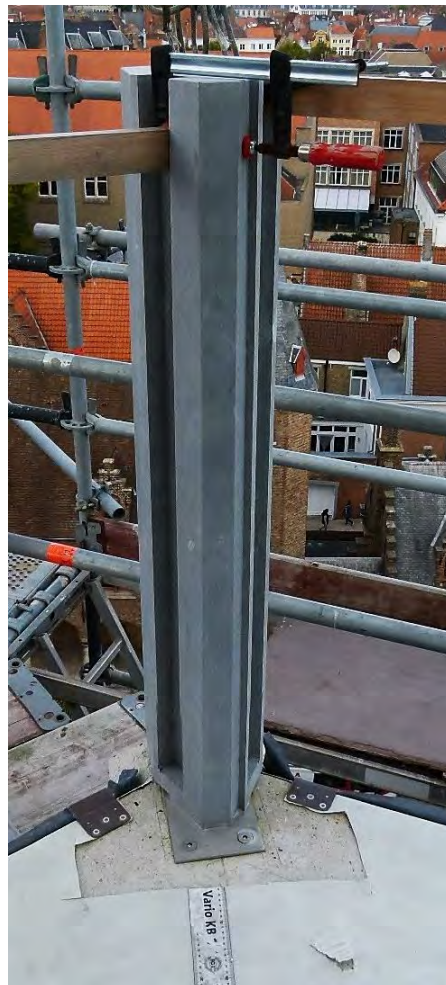
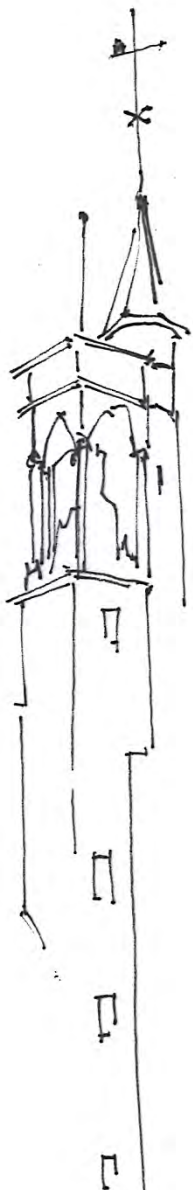

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

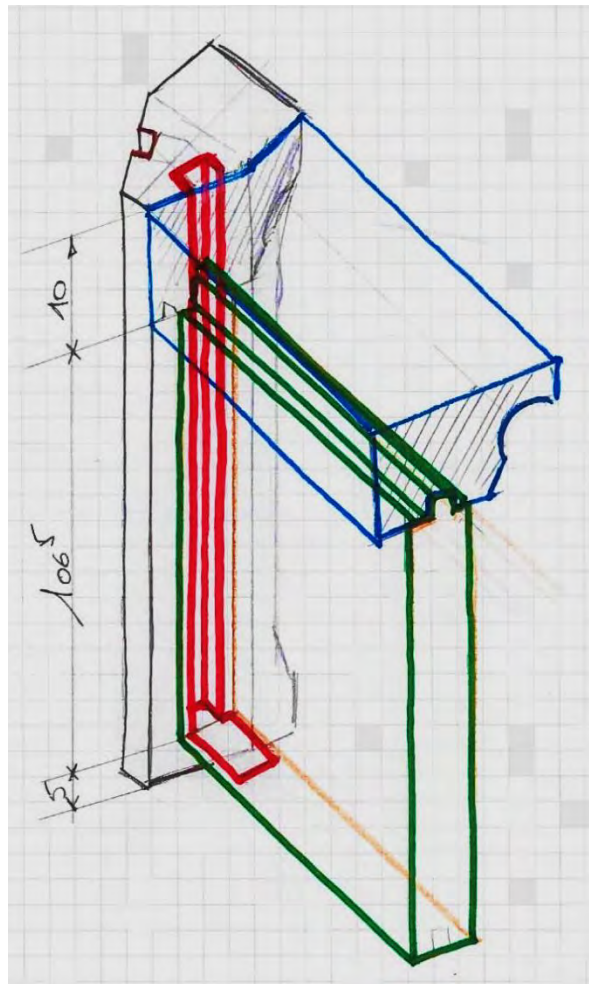
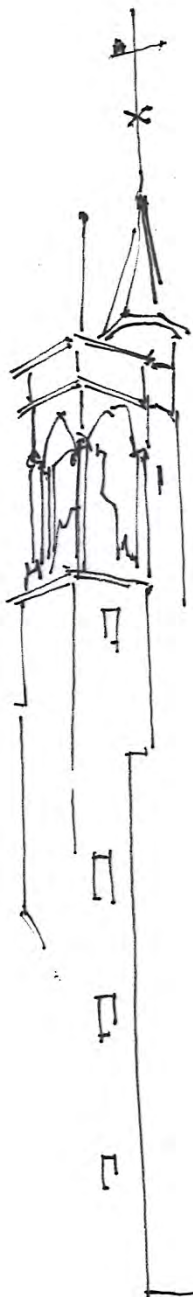
RECONSTRUCTIE IN BLAUWE STEEN – DUBBELE WATERDICHTING

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

MAASWERKEN OPGEHANGEN IN DE STIJLEN – RVS OPHANGSCHOEN

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

BELVEDÈRECONSTRUCTIE AFGEWERKT

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

AAN ALLEN DIE EEN BIJDRAGE HEBBEN GELEVERD

marnix – patje – nick – timo – peter – gino – serge – steven – kristof – jeffry
– didi – silvio – pascal – nicolas – chris – jan – patrick – kristof – basil –
andy – jens – jelle – deborah – ayke – anthony – frank – freya – gino –
monique – marc – danny – geert – rony – marc – aagje – catheline – dirk –
inge – kristel – aleid – hubert – wesley – frank – nicolas – kris – alex –
philippe – leentje – nathalie – annick – emely – joris – brigitte – sofie – daan
– dieter – bram – koen – filip – kurt – olivier – an – hugo – iris – bernadette
– joline – eef – astrid – jan – anneleen – mieke – bernard – ...

BEDANKT !

In de voetsporen van **DELACENSERIE**

